

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví

Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Bakalářská práce

Tereza Taišlová

**Americká knihovnická asociace (ALA):
poslání, struktura a vybrané aktivity**

**American Library Association (ALA):
organizational mission, structure and chosen activities**

Praha 2010

Vedoucí práce: PhDr. Hana Landová, Ph.D.

Oponent bakalářské práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze, dne 17. května 2010

.....
podpis studenta

TAIŠLOVÁ, Tereza. *Americká knihovnická asociace (ALA) : poslání, struktura a vybrané aktivity = American Library Association (ALA) : organizational mission, structure and chosen activities*. Praha, 2010-05-10. 64 s., 2 s. příl. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí bakalářské práce Hana Landová.

Abstrakt

Tématem bakalářské práce je Americká knihovnická asociace (American Library Association, <http://ala.org/>), její poslání, organizační struktura a vybrané aktivity. Jádro práce je rozděleno do šesti hlavních kapitol. V úvodní kapitole je asociace stručně představena. Druhá kapitola popisuje historický vývoj asociace. Zaměřuje se na důvody jejího vzniku a vylíčení samotného založení. Třetí kapitola je věnována organizační struktuře a charakterizuje vedení, členské skupiny a organizace, divize, kulaté stoly a úřady asociace. Kapitola zabývající se posláním reflektuje klíčové oblasti činností, které si asociace určila za střed svých zájmů. Kapitola o vybraných aktivitách asociace pojednává o publikační činnosti, konferencích a cenovém, akreditačním a stipendijním programu. Šestá kapitola je věnována jednotlivým divizím asociace a jejich funkcím. Závěrečná kapitola shrnuje a hodnotí činnosti asociace. [Autorský abstrakt].

Abstract

The aim of this bachelor thesis is to describe the American Library Association (<http://ala.org/>), its mission, organizational structure and chosen activities. The core of the thesis is divided into six main chapters. The Association is briefly introduced at the first chapter. The second chapter describes the historical development of the Association. It is focused on the reason of its founding and the description of the establishment. The third chapter is about organizational structure and presents the government, membership groups and organizations, divisions, round tables and offices of the Association. The chapter focusing on the mission reflects key action areas which the Association has identified as the center of its interests. The chapter about chosen activities of the Association deals with publications, conferences, the award program, the accreditation program and the scholarship program. The sixth chapter describes divisions of the Association and their function. The final chapter

summarizes and values the mentioned activities of the Association. [Authors' abstract].

Klíčová slova

Americká knihovnická asociace, Spojené státy americké, organizace a řízení, knihovnické asociace, knihovnické služby, informační služby, vzdělávání, publikační činnost

Keywords

American Library Association, United States of America, organization and management, library associations, library services, information services, education, publication

Obsah

PŘEDMLUVA	10
1 ÚVOD	13
2 HISTORICKÝ VÝVOJ ASOCIACE	15
2.1 POLITICKO-HISTORICKÉ POZADÍ.....	15
2.2 VZNIK ASOCIACE.....	16
3 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA	17
3.1 ČLENSTVÍ.....	17
3.2 VEDENÍ.....	18
3.2.1 Rada.....	18
3.2.2 Výkonná rada.....	18
3.2.3 Prezident.....	19
3.2.4 Výbory.....	19
3.3 DIVIZE.....	19
3.4 KULATÉ STOLY.....	21
3.5 ČLENSKÉ SKUPINY A ORGANIZACE.....	23
3.5.1 Pobočky asociace.....	23
3.5.2 Skupina členských iniciativ.....	24
3.5.3 Studentské skupiny.....	24
3.5.4 Přidružené organizace.....	24
3.5.5 Externí organizace.....	25
3.6 ÚŘADY.....	25
4 POSLÁNÍ ASOCIACE	29
4.1 KLÍČOVÉ OBLASTI ČINNOSTÍ.....	29
4.1.1 Rozmanitost.....	30
4.1.2 Spravedlivý přístup k informačním a knihovnickým službám.....	31
4.1.3 Výchova a celoživotní vzdělávání.....	31
4.1.4 Intelektuální svoboda.....	32
4.1.5 Advokacie pro knihovny a knihovnickou profesi.....	32
4.1.6 Gramotnost.....	33
4.1.7 Organizační excelence.....	34

5	VYBRANÉ AKTIVITY ASOCIACE	35
5.1	PUBLIKAČNÍ ČINNOST	35
5.1.1	<i>Periodika</i>	36
5.2	KONFERENCE.....	37
5.2.1	<i>Výroční konference</i>	37
5.2.2	<i>Midwinter Meeting</i>	38
5.3	CENY A GRANTY.....	39
5.4	VZDĚLÁVÁNÍ.....	41
5.5	STIPENDIJNÍ PROGRAM	41
6	DIVIZE	42
6.1	AMERICKÉ SDRUŽENÍ KNIHOVNÍKŮ ŠKOLNÍCH KNIHOVEN	43
6.2	SDRUŽENÍ PRO KNIHOVNÍ SBÍRKY A TECHNICKÉ SLUŽBY	44
6.3	SDRUŽENÍ PRO KNIHOVNICKÉ SLUŽBY URČENÉ DĚTEM.....	44
6.4	SDRUŽENÍ PRO ČLENY KNIHOVNÍCH SPRÁVNÍCH RAD, ADVOKÁTY, PŘÁTELE A PATRONY.....	45
6.5	SDRUŽENÍ UNIVERZITNÍCH A VĚDECKÝCH KNIHOVEN	46
6.6	SDRUŽENÍ ODBORNÝCH A KOOPERATIVNÍCH KNIHOVNICKÝCH AGENTUR	46
6.7	SDRUŽENÍ PRO VEDENÍ A ŘÍZENÍ KNIHOVEN.....	47
6.8	SDRUŽENÍ PRO KNIHOVNÍ A INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE	48
6.9	SDRUŽENÍ VEŘEJNÝCH KNIHOVEN	48
6.10	SDRUŽENÍ PRO REFERENČNÍ SLUŽBY KNIHOVEN.....	49
6.11	Sdružení PRO KNIHOVNICKÉ SLUŽBY MLADISTVÝM	49
7	ZÁVĚR	51
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	52
	SEZNAM POUŽITÝCH OBRAZOVÝCH MATERIÁLŮ	58
	SEZNAM ZKRATEK	59
	SEZNAM PŘEKLADŮ	60
	PŘÍLOHA	63

Předmluva

Bakalářská práce pojednává o Americké knihovnické asociaci, jejím historickém vývoji, poslání, organizační struktuře a vybraných aktivitách. Při výběru tématu mě ovlivnil můj zájem o účast profesních knihovnických organizací na rozvoji knihovnictví a informační vědy. Dalším faktorem byl zájem o historii a dnešní podobu knihovnictví Spojených států amerických. Zpracováním této bakalářské práce jsem tak chtěla hlouběji proniknout do organizační struktury Americké knihovnické asociace a lépe poznat její roli v americkém knihovnictví.

Hlavním cílem mé práce je popsat tuto významnou knihovnickou asociaci, objasnit důvody jejího vzniku vyložením historického pozadí a zmapovat organizační strukturu a poslání. Pozornost je věnována charakteristice vybraných aktivit asociace v oblasti knihovnictví a informačních služeb. Cílem práce není detailní analýza všech aspektů spojených s činností Americké knihovnické asociace, ale souhrnný popis této organizace.

Základní bibliografická příprava před zahájením vlastního zpracování bakalářské práce proběhla vypracováním bibliografického soupisu na téma *Americká knihovnická asociace (ALA)* [TAIŠLOVÁ, 2009]. Tato seminární práce zhotovena v rámci předmětu Bibliografické rešeršní služby mi pomohla zorientovat se v problematice daného tématu.

Čerpala jsem především z informačních zdrojů volně dostupných na webovém sídle Americké knihovnické asociace (<http://www.ala.org/>). Jednalo se o oficiální dokumenty řídicích orgánů asociace, články z elektronických periodik, výroční zprávy o konferencích a činnostech apod. Nedostatek aktuálních česky psaných zdrojů způsobil problém v překladu anglických názvů některých organizačních jednotek asociace, konferencí, cen a klíčových dokumentů do českého jazyka. Pokud se jedná o obecný název, je uveden nejprve v českém a následně v závorce v anglickém jazyce. Specifické názvy organizačních jednotek či klíčových dokumentů jsou nejprve uvedeny v anglickém a následně v závorce v českém jazyce. Názvy periodik, projektů či cen zůstávají v originální podobě a jsou označeny kurzívou. Některé termíny z anglického jazyka jsou překládány pomocí terminologického slovníku TDKIV Národní knihovny České republiky [TDKIV,

2003]. Seznam vlastních překladů termínů, které nemají v českém jazyce ekvivalent, je uveden v závěru bakalářské práce.

Vlastní text práce je strukturován do sedmi kapitol složených z jednotlivých podkapitol. Úvodní část práce je věnována obecné charakteristice Americké knihovnické asociace. Následuje stručný historický vývoj asociace, zaměřený na důvody jejího vzniku a vylíčení samotného založení. Jádro práce je rozděleno na popis organizační struktury, poslání a vybraných aktivit asociace. Kapitola věnována organizaci charakterizuje vedení, členské skupiny a organizace, divize, kulaté stoly a úřady asociace. Popis této komplexní struktury organizačních jednotek vede k lepšímu pochopení fungování asociace jako celku. Část zaměřená na poslání reflektuje klíčové oblasti činností, které si asociace určila za střed svých zájmů. Vybrané aktivity asociace pojednávají o publikační činnosti, konferencích, cenovém a stipendijním programu a akreditaci knihovnických a informačních studijních programů. Kapitola charakterizující divize knihovnické asociace není obsažena v původním zadání bakalářské práce. Přesto jsem chtěla poukázat na významnou roli činností jednotlivých divizí v rámci celé asociace, a proto jsem se rozhodla bakalářskou práci o tuto kapitolu doplnit. Závěrečná kapitola je shrnutím a vyhodnocením získaných poznatků o Americké knihovnické asociaci a jejích činnostech.

Počet stran bakalářské práce činí 64 stran. Příloha má rozsah 2 stran. Seznam použité literatury je vypracován v souladu s pravidly uvedenými v českých překladech mezinárodních norem ISO 690 a ISO 690-2. Pro potřeby této práce jsem zvolila citaci v textu pomocí prvního údaje záznamu a data vydání neboli podle tzv. „Harvardského systému“. Pro lepší orientaci v textu jsou citace uvedeny v hranatých závorkách místo v kulatých. Poznámky pod čarou jsou využívány za účelem doplňování textu o podrobnější informace či odkazování na webové stránky popisovaných projektů a publikací. Bibliografické záznamy v Seznamu použité literatury jsou řazeny abecedně podle prvního údaje ve vstupním prvku. U záznamů se shodným vstupním prvkem a shodným datem nebo rokem vydání je pro odlišení použito malého písmena abecedy, které je uvedeno těsně za rokem vydání v bibliografickém odkazu i v příslušné bibliografické citaci v Seznamu použité literatury.

Na závěr bych chtěla poděkovat především vedoucí mé práce PhDr. Haně Landové, Ph.D. za odbornou pomoc, cenné rady a náměty, které mi byly velkým přínosem při vypracování bakalářské práce.

1 Úvod

Americká knihovnická asociace (American Library Association, dále jen ALA) je největší, nejstarší a nejvlivnější knihovnickou asociací na světě. Byla založena 6. října 1876 ve Filadelfii ve státě Pensylvánie

Obr. 1 Logo ALA
(Zdroj: <http://ala.org/>)

s cílem poskytovat vedení ve vývoji, propagaci a zlepšení knihovnických a informačních služeb a knihovnického povolání. Tím chce přispět ke zvyšování vzdělávání a zajištění spravedlivého přístupu k informacím [American Library Association, 2008a, s. 6].

Hlavní sídlo ALA se nachází v Chicagu ve státě Illinois, další kanceláře jsou ve Washingtonu, D.C. a v Middletownu ve státě Connecticut [American Library Association, 2008a, s. 7].

Ve Spojených státech amerických (dále jen USA) neexistuje ucelené knihovnické federální zákonodárství (pouze několik států má doporučující legislativu). Vzdělání, které zahrnuje nejen školy, ale i veřejné knihovny, je tedy záležitostí jednotlivých států, případně obcí. Přesto zde mezi knihovnami panuje obdivuhodný pořádek a spolupráce. To je zásluhou především práce profesionálních knihovnických svazů [KALKUS, 1999, s. 4-6]. Všech padesát států USA má knihovnické svazy, které jsou napojeny na největší asociaci – ALA [KALKUS, 1999, s. 16]. Ta udržuje určité standardy v knihovnictví, které jsou respektovány i federálními úřady a působí jako sjednocující činitel. Hraje roli prostředníka mezi jednotlivými typy knihoven. Do svého členství zahrnuje knihovny, které se dělí podle svých funkcí na akademické knihovny¹, veřejné knihovny, školní knihovny, odborné knihovny a informační střediska [KALKUS, 1999, s. 4-6].

Organizace od svého vzniku sdružuje nejen odbornou veřejnost, tj. knihovníky, informační pracovníky, vydavatele, nakladatele a knihkupce, ale i občany se zájmem o provozování co nejkvalitnějších knihovnických služeb. Po zaplacení členských poplatků může být členem kterákoliv osoba, knihovna či jiná organizace zabývající se knihovnickými službami [American Library Association,

¹ Český ekvivalent – „vysokoškolské“

2010a, čl. 3]. ALA měla k 31.7.2008 67 027 členů z USA, Kanady a devadesáti jiných zemí světa [American Library Association, 2008a, s. 7].

Asociace má 11 divizí (divisions) a 17 kulatých stolů (round tables). Divize jsou samostatné asociace zaměřující se na určitý typ knihoven či služeb nebo na speciální oblast zájmů, jakými jsou např. informační technologie a management. Divize nabízí programy, publikace, pořádají národní konference a workshopy, volí či jmenují vlastní vlády a výbory [American Library Association, 2008a, s. 60]. Kulaté stoly jsou založeny pro členy ALA, kteří se zaměřují na určitou oblast knihovnictví mimo dosah jednotlivých divizí [American Library Association, 2008a, s. 144].

ALA vydává (nejen pro své členy) měsíčník *American Libraries*. Nejdůležitějším informačním zdrojem asociace je pro odbornou i laickou veřejnost webová stránka ALA (<http://ala.org/>), která obsahuje informace o organizační struktuře, členství a zejména o odborných aktivitách asociace. Asociace také publikuje odbornou literaturu v oblasti knihovnictví a informačních služeb [GHIKAS, 2010, s. 81].

Cílem mé práce je popsat tuto významnou knihovnickou asociaci, objasnit důvody jejího vzniku vyložením historického pozadí, zmapovat její organizační strukturu a poslání a především charakterizovat její aktivity v oblasti knihovnictví a informačních služeb. Cílem této práce není podat výčet všech aktivit ALA, ale pokusit se vybrat a charakterizovat nejdůležitější z nich.

2 Historický vývoj asociace

2.1 Politicko-historické pozadí

Stejně jako všechny veřejné i soukromé instituce v USA i knihovny mají své kořeny v koloniální době před americkou revolucí a tím vlastně v Evropě, převážně v Anglii [KALKUS, 1999, s. 4]. První kolonialisté ještě povětšinou necítili potřebu vzdělání, v oblasti knihovnictví proto projevila svou iniciativu nejprve církev. Prvními knihovnami na území dnešních USA se tedy na konci 17. století staly knihovny farní ve státech Maryland, Jižní Karolína a Severní Karolína [CEJPEK, 2002, s. 61].

V polovině 18. století mají svůj původ knihovny veřejné. Nejprve to však byly knihovny sloužící lidem s vyšším společenským postavením, kteří měli dostatek finančních prostředků. Takzvané *proprietary libraries*, doslova knihovny ve vlastnictví, byly založeny na principu akciových společností. Dalším typem knihoven byly tzv. *subscription libraries*, v Evropě odpovídající knihovnám spolkovým. Za členství v těchto knihovnách bylo nutné platit roční poplatek či předplatné. Tyto knihovny vytvořily pevný základ pro vznik a rozvoj sítě *free public libraries*, svobodných veřejných knihoven, v průběhu 19. století. Chybí zde ale úloha státu v podobě podpory jejich vzniku, vývoje a financování z obecních daní. Podporu z federálních zdrojů knihovny získávají až v polovině 19. století. V roce 1833 byla založena první knihovna financována z daní ve městě Peterboro ve státě New Hampshire [KALKUS, 1999, s. 4-5]. V roce 1848 byl přijat první zákon o veřejných knihovnách na světě. Do historie se tak zapsal jako mezník ve vývoji veřejného knihovnictví, ačkoli platil pouze pro město Boston [CEJPEK, 2002, s. 62].

Přestože byl vývoj knihovnictví v USA ve svých počátcích ovlivněn tradicemi knihovnictví evropského, hraje dnes významnou úlohu ve vývoji světového knihovnictví. V USA knihovníci jako první na světě pochopili, že není třeba stavět jen jednotlivé knihovny, ale také jejich síť, vydávat zákony na podporu veřejných knihoven, sdružovat se či rozvíjet knihovnické školství apod. A tak se významnou událostí v dějinách amerického knihovnictví stává v roce 1876 založení první knihovnické organizace na světě jako vyústění nadregionální koordinace a spolupráce [CEJPEK, 2002, s. 63].

2.2 Vznik asociace

Již v roce 1853 se v New Yorku konala konference za účelem vytvoření stálé organizace. Této konferenci se zúčastnilo 80 mužů. Prezidentem byl zvolen Charles Jewett ze Smithsonian Institution a tajemníkem Seth Hastings Grant z New York Mercantile Library. Bylo rozhodnuto uspořádat druhé setkání příštího roku, avšak občanská válka a její následky způsobily, že v roce 1854 se konference nekonala. Myšlenka však nadále přetrvala a v roce 1876, ke stému výročí nezávislosti USA, Melvil Dewey², Justin Winsor³, C. A. Cutter⁴, Samuel S. Green⁵ a James L. Whitney⁶ vyzývají knihovníky k vytvoření profesionální organizace. Téhož roku, během *Centennial Exposition* ve Filadelfii ve státě Pennsylvania, 103 knihovníků (90 mužů a 13 žen) odpovědělo na výzvu a rozhodlo uspořádat ve dnech od 4. do 6. října 1876 Setkání knihovníků (Convention of Librarians). Byl vytvořen registr, který na základě podpisu vytvářel členství v chartě. Poslední den této konference, 6. říjen 1876 je považován za den vzniku ALA [GHIKAS, 2010, s. 70]. Justin Winsor byl zvolen prvním prezidentem asociace (1876-1885), Melvil Dewey jejím tajemníkem (1879-1890) [American Library Association, 2008a, s. 165-166]. V roce 1879 Henry B. Pierce, tajemník Commonwealthu, podepsal zakládající listinu⁷ a ALA byla oficiálně založena podle zákonů státu Massachusetts [GHIKAS, 2010, s. 70].

Cílem vytvoření společnosti pod názvem Americká knihovnická asociace byla podpora knihovnických zájmů, vzdělávání, přístupu k informacím pro všechny a umožnění knihovníkům dělat svou současnou práci lépe, snadněji a levněji [American Library Association, 2010b]. Po desetiletích vývoje se ALA stala největší knihovnickou zájmovou organizací na světě [KALKUS, 1999, s. 16].

² Prezident asociace v letech 1890-1891 a 1892-1893.

³ Prezident asociace v letech 1876-1885 a v období od července do října roku 1897.

⁴ Prezident asociace v letech 1887-1889.

⁵ Prezident asociace v období od července do listopadu roku 1891.

⁶ Pokladník asociace v letech 1882-1886 [American Library Association, 2008a, s. 165-166].

⁷ Originální znění zakládající listiny v Příloze.

3 Organizační struktura

3.1 Členství

Členství v ALA je po zaplacení poplatku přístupné všem pracovníkům či příznivcům knihoven z celého světa. Asociace svým členům nabízí takové výhody, jakými jsou např. zvýhodněné vložné na konference, celoživotní vzdělávání, certifikace, řešení problémů na federální úrovni včetně občanských a intelektuálních svobod, autorského zákona nebo financování knihoven. ALA ročně vyhlašuje mnoho ocenění pro knihovny a knihovníky a nabízí granty a stipendia pro studenty jako podporu jejich profesionálního rozvoje [American Library Association, 2010c].

Asociace udržuje velmi úzký vztah s více než 70 dalšími knihovnickými asociacemi v USA, Kanadě a dalších zemích a spolupracuje s mnoha dalšími organizacemi zabývajícími se vzděláváním, výzkumem, kulturním rozvojem nebo veřejnými službami. Dne 31. července 2008 měla ALA 3 373 členů v podobě organizací, 265 korporativních členů a sdružovala 63 389 osob - celkem tedy 67 027 [American Library Association, 2008a, s. 26]. ALA dělí své členy na tyto tři kategorie:

1. Individuální členství (Personal Members)

Individuální členství přináší úzký kontakt s ostatními členy zúčastněnými v podobných oblastech knihovnických služeb. Všichni mají rovný přístup ke zdrojům a výhodám, všichni mají právo hlasovat ve volbách asociace či mít funkci ve výboru. Členství zahrnuje předplatné časopisu *American Libraries* a slevy na konference, knihy a produkty asociace [American Library Association, 2010d].

2. Členství organizací (Organizational Members)

Mezi způsobilé organizace patří knihovny a školní knihovny se vzdělávacím programem i další neziskové organizace včetně přidružených či zahraničních organizací. Členové mohou využít mnoha programů a akcí pomáhajících rozšířit knihovnické služby nebo řešit otázky financování a legislativy.

3. Korporativní členství (Corporate Members)

Výdělečné instituce a organizace podporující (finančně i jinak) rozvoj knihovnictví a informační vědy prostřednictvím konferencí a veletrhů [American Library Association, 2010a, čl. 1].

3.2 Vedení

ALA vykonává svou práci prostřednictvím komplexní struktury výborů, podvýborů, divizí, kulatých stolů a dalších skupin. Činnost organizačních jednotek ALA se řídí *Ústavou ALA (Constitutions & Bylaws)*⁸ [American Library Association, 2010a].

3.2.1 Rada

Nejvyšším řídicím orgánem asociace je Rada (Council). Zplnomocňuje jednotlivé divize asociace k plánování a realizaci programů a aktivit. Stanovuje veškerou politiku ALA. Zasedání Rady probíhá nejméně dvakrát za rok; vždy minimálně tři měsíce před Výroční konferencí ALA (Annual Conference)⁹ a také v rámci jejího programu. Radu tvoří 187 členů¹⁰. 100 zastupitelů Rady volí samotní členové asociace. Ostatní zastupitele volí každá z jedenácti samostatných divizí, pět největších kulatých stolů a každá státní nebo územní jednotka USA [American Library Association, 2010e.]. Každý člen je volen na tříleté funkční období. Mezi členy Rady patří i členové Výkonné rady (Executive Board). Předsedy Rady jsou prezident asociace (President) a budoucí prezident (President-elect). Výkonný ředitel ALA (Executive Director) je jejím tajemníkem [GHIKAS, 2010, s. 78].

3.2.2 Výkonná rada

Výkonná rada dává Radě doporučení týkající se politiky a zastupuje jí ve správě stanovené politiky a programů. Výkonná rada se sestává z prezidenta asociace, budoucího prezidenta, předchozího prezidenta (Immediate Past President),

⁸ Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/aboutala/governance/constitution/index.cfm>>.

⁹ O této konferenci bude pojednáno v podkapitole 5.2 Konference.

¹⁰ Pouze individuální členové ALA.

pokladníka (Treasurer) a osmi členů Rady zvolených tímto orgánem. Výkonný ředitel ALA je nevolicím členem Výkonné rady. Členové Výkonné rady jsou zvoleni na tříleté funkční období [American Library Association, 2010a, čl. 7].

3.2.3 Prezident

Prezident ALA je hlavním mluvčím asociace úzce spolupracujícím s výkonným ředitelem ALA v šíření a propagaci knihovnictví na národní i mezinárodní úrovni. Prezident ALA je zároveň prezidentem *ALA - Allied Professional Association* (ALA-APA). Vede plánování budoucích programů, cílů a aktivit. Zastupuje ji na setkáních, konferencích, v legislativních procesech a dalších akcích. Reprezentuje v médiích. Předsedá zahájení výstav na konferencích asociace či slavnostnímu předávání cen [American Library Association, 2006].

3.2.4 Výbory

Výbory (Committees) vytvořené Výkonnou radou, Radou a prezidentem se označují jako Výbory asociace (ALA Committees) a Výbory rady (Council Committees). Výbory mohou být stálé, speciální (vytvořené pouze na dva roky), v rámci divizí nebo spojené s externí organizací. Výkonná rada i Rada mohou vytvořit výbory zabývající se určitými projekty bez specifického časového omezení; výbor zaniká s ukončením projektu. Výbory rady zahrnují analýzu a plánování rozpočtu a hodnocení, otázky rozmanitosti, vzdělávání a intelektuální svobody, mezinárodní vztahy, právní předpisy, monitorování politik, profesionální etiku, publikační činnost a problém postavení žen v knihovnictví. Výbory asociace se zaměřují na akreditaci, poradenství, udílení cen, konference, volby, rozvoj lidských zdrojů, politiku informačních technologií, gramotnost, členství, vzdělávání, stipendia a studijní granty [American Library Association, 2008a, s. 12].

3.3 Divize

ALA má jedenáct divizí, které jsou více či méně nezávislými asociacemi [KALKUS, 1999, s. 16]. Jsou samostatnými členy zaměřujícími se na určitý typ

knihoven, jako jsou např. veřejné nebo akademické knihovny, na určitý typ služeb, např. služby dětem či uživatelské služby nebo na speciální oblast zájmů, jako jsou informační technologie a management.

Vytvářejí a implementují konkrétní programy a publikace a organizují konference a workshopy zaměřené na úzce vymezenou problematiku v rámci působnosti dané divize. Každý, kdo chce být členem divize, musí být zároveň členem ALA [American Library Association, 2008a, s. 60]. Jednotlivé divize budou charakterizovány v kapitole 6: Divize asociace a jejich aktivity.

- American Association of School Librarians (Americké sdružení knihovníků školních knihoven, dále jen AASL)
- Association for Library Collections & Technical Services (Sdružení pro knihovní sbírky a technické služby, dále jen ALCTS)
- Association for Library Service to Children (Sdružení pro knihovnické služby určené dětem, dále jen ALSC)
- Association of Library Trustees, Advocates, Friends and Foundations (Sdružení pro členy knihovnických správních rad, advokát, přátelé a patrony, dále jen ALTAFF)
- Association of College and Research Libraries (Sdružení univerzitních a vědeckých knihoven, dále jen ACRL)
- Association of Specialized and Cooperative Library Agencies (Sdružení odborných a kooperativních knihovnických agentur, dále jen ASCLA)
- Library Leadership and Management Association (Sdružení pro vedení a řízení knihoven, dále jen LLAMA)
- Library and Information Technology Association (Sdružení pro knihovní a informační technologie, dále jen LITA)
- Public Library Association (Sdružení veřejných knihoven, dále jen PLA)
- Reference and User Services Association (Sdružení pro referenční služby knihoven, dále jen RUSA)

- Young Adult Library Services Association (Sdružení pro knihovnické služby mladistvým, dále jen YALSA) [American Library Association, 2008a, s. 60-142].

3.4 Kulaté stoly

Kulatý stůl je členská jednotka zřízena za účelem podpory dílčích aktivit knihovnictví, které nespádají do pole působnosti jednotlivých divizí. Prostřednictvím svých služeb jako jsou vzdělávací aktivity, programy a projekty nebo vydávání vlastních publikací zlepšují a rozšiřují možnosti plnění cílů a priorit asociace [American Library Association, 2008a, s. 144]. ALA má 17 kulatých stolů. Následující text je věnován jejich stručné charakteristice.

- Continuing Library Education Network and Exchange Round Table (CLENERT; Kulatý stůl k celoživotnímu knihovnickému vzdělávání) podporuje kvalitu celoživotního vzdělávání knihovníků poskytováním odborných publikací, materiálů, školení apod.
- Ethnic and Multicultural Information Exchange Round Table (EMIERT; Kulatý stůl k výměně etnických a multikulturních informací) slouží jako zdroj informací o knihovních fondech, službách a programech zabývajících se základními otázkami etnicity.
- Exhibits Round Table (ERT; Kulatý stůl k výstavám) poskytuje prostor pro komunikaci a spolupráci mezi vystavovateli na knihovnických konferencích a ALA.
- Federal and Armed Forces Libraries Round Table (FAFLRT; Kulatý stůl ke knihovnám federálních a ozbrojených sil) se soustředí na podporu knihovnictví a informačních služeb uvnitř ozbrojených sil.
- Gay, Lesbian, Bisexual, and Transgendered Round Table (GLBTRT; Kulatý stůl pro gay, lesbickou, bisexuální a transgender menšinu) podporuje zlepšení kvality, kvantity a dostupnosti knihovnických materiálů pro potřeby lesbické, gay, bisexuální a transgender komunity a usiluje o odstranění pracovní diskriminace.

- Government Documents Round Table (GODORT; Kulatý stůl k vládním dokumentům) je místem pro diskuzi a výměnu informací mezi knihovníky pracujícími s vládními dokumenty. Pořádá programy na podporu dostupnosti, využití a bibliografické kontroly těchto dokumentů.
- Intellectual Freedom Round Table (IFRT; Kulatý stůl pro intelektuální svobodu) je místem pro diskuzi o aktivitách, programech a problémech intelektuální svobody v oblasti knihovnictví. Prosazuje větší pocit zodpovědnosti v implementaci politiky ALA na intelektuální svobodu.
- International Relations Round Table (IRRT; Kulatý stůl pro mezinárodní vztahy) prosazuje zájmy v oblasti knihovnictví na celosvětové úrovni, pomáhá koordinovat mezinárodní aktivity a rozvíjí programy na podporu mezinárodních cílů ALA.
- Library History Round Table (LHRT; Kulatý stůl k historii knihovnictví) podporuje výzkum, publikační činnost a diskuzi v oblasti dějin knihovnictví.
- Library Instruction Round Table (LIRT; Kulatý stůl ke vzdělávání v knihovnách) je místem pro diskuzi o aktivitách, programech a problémech vzdělávání a odborné přípravě uživatelů knihoven.
- Library Research Round Table (LRRT; Kulatý stůl ke knihovnickým výzkumům) přispívá k rozšíření a zlepšení knihovnických výzkumů, pořádá veřejné programy s vyhodnocením výsledků výzkumů a informuje o výzkumných technikách a jejich využitelnosti při získávání informací.
- Library Support Staff Interests Round Table (LSSIRT; Kulatý stůl k zájmům podpůrného personálu) se soustředí na řešení otázek týkajících se rozvoje podpůrného personálu knihoven, na pořádání vzdělávacích programů, rozvoj kariéry, náplň pracovních úkolů a povinností.
- Map and Geography Round Table (MAGERT; Kulatý stůl pro mapy a geografii) je místem pro výměnu informací mezi knihovníky pracujícími se sbírkami map a geografických dokumentů. Pořádá programy na podporu dostupnosti, využití a bibliografické kontroly těchto dokumentů.

- New Members Round Table (NMRT; Kulatý stůl pro nové členy) poskytuje vzdělávací programy pro studenty nebo nové knihovníky.
- Social Responsibilities Round Table (SRRT; Kulatý stůl k sociální odpovědnosti) slouží k diskusi o odpovědnosti knihoven porozumět a čelit závažným sociálním problémům a reagovat na aktuální společenské potřeby.
- Staff Organizations Round Table (SORT; Kulatý stůl pro zaměstnanecké organizace) podporuje vznik zaměstnaneckých organizací, slouží jako středisko pro výměnu informací a vzájemnou spolupráci.
- Video Round Table (VRT; Kulatý stůl pro video) poskytuje vedení ve všech otázkách souvisejících s knihovními fondy, programy a službami zaměřených na video formáty [American Library Association, 2008a, s. 144-150].

3.5 Členské skupiny a organizace

3.5.1 Pobočky asociace

ALA spolupracuje se státními knihovnickými asociacemi (ALA Chapters). Vztah mezi ALA a těmito pobočkami se od svého vzniku v roce 1913 neustále mění a rozvíjí podle potřeb doby. Důvodem vzniku tohoto partnerství bylo poskytnutí širokého geografického zastoupení v otázkách rozvoje knihovnictví. Rada může zřídit jednu pobočku v každé státní či územní jednotce USA. V současnosti má asociace 57 poboček reprezentujících padesát států USA, District of Columbia, Guam, Americké Panenské ostrovy a z toho čtyři regionální asociace zahrnující *Mountain Plains Library Association*, *New England Library Association*, *Pacific Northwest Library Association* a *Southeastern Library Association* [American Library Association, 2010f].

Cílem poboček je podpora knihovnických a informačních služeb v rámci dané geografické oblasti, poskytnutí zastoupení v Radě ALA a spolupráce při prosazování společných zájmů. Mají konečnou pravomoc v rámci ALA programů a politik týkajících se oblasti, za kterou jsou odpovědné. Status pobočky ALA je vytvořen na

základě dobrovolné dohody. Členství není omezeno na členství v asociaci [American Library Association, 2010f].

3.5.2 Skupina členských iniciativ

Skupina členských iniciativ (Membership Initiative Group; dále jen MIG) je organizace založena skupinou členů asociace se společným zájmem a cílem vytvořit samostatné programy věnující se vybraným aspektům knihovnictví. ALA má v současnosti v rámci MIG několik skupin věnujících se např. rozšíření online knihovnických služeb a jejich zviditelnění na sociálních sítích nebo implementaci herních programů v knihovnictví jako rozvoj informační i jiné gramotnosti. Pro vznik takovéto skupiny je třeba sto členských podpisů [American Library Association, 2010g].

3.5.3 Studentské skupiny

Studentské skupiny (ALA Student Chapter Groups) tvoří studující členové ALA na školách nabízejících asociací akreditované programy knihovnictví a informačních studií. První Studentská skupina byla založena v roce 1980 na Michiganské univerzitě ve městě Ann Arbor. Každá skupina má svůj vlastní charakter a účel, ale hlavním cílem je poskytovat svým členům vzdělání [American Library Association, 2010h].

3.5.4 Přidružené organizace

Přidružené organizace ALA (ALA Affiliates) jsou organizace, které mají podobné zájmy a cíle jako ALA. Tyto spřátelené organizace nejsou zastoupeny ve vládní struktuře ALA, ale někteří jejich zástupci se každoročně scházejí na konferencích asociace a využívají výhod plynoucích z tohoto spojení [GHİKAS, 2010, s. 80].

3.5.5 Externí organizace

ALA udržuje spolupráci s organizacemi, které nejsou oficiálními jednotkami asociace. *ALA-Allied Professional Association* (dále jen ALA-APA) je nezisková organizace založená na podporu společných profesních zájmů knihovníků a ostatních pracovníků knihoven. ALA-APA se zaměřuje na udílení certifikací knihovníkům a zlepšení jejich postavení a finančního ohodnocení. Další úzce spolupracující organizací je *Freedom to Read Foundation* (FTRF). Ta podporuje a chrání svobodu projevu a tisku, veřejné právo na přístup k informacím a materiálům uložených v knihovnách či právo knihoven zpřístupňovat všechny materiály uložené v knihovních fondech. *Merritt Humanitarian Fund* poskytuje podporu knihovníkům, kteří byli diskriminováni na základě svého pohlaví, barvy pleti, vyznání, zdravotního postižení apod. nebo jim bylo odepřeno pracovní právo. ALA dále spolupracuje s organizacemi zastřešujícími rozvoj gramotnosti v USA - *National Coalition for Literacy* a *National Forum on Information Literacy* [American Library Association, 2008a, s. 156-157].

3.6 Úřady

Úřady (ALA Offices) se zaměřují na širokou škálu zájmů a otázek týkajících se členů asociace. Jsou rozdělené podle svých cílů, ale celkové zaměření zahrnuje všechny typy knihoven a zájmů uvnitř ALA a knihovnické profese. Poskytují své služby a produkty knihovnám, knihovníkům, pedagogům, současným i budoucím studentům a široké veřejnosti. Úřady nemají vlastní členy, nevybírají poplatky, ale slouží všem členům asociace. Obvykle mají spojené poradní nebo stálé výbory a podvýbory jejichž prostřednictvím jsou nabízeny publikace, programy a další aktivity [American Library Association, 2008a, s. 22]. V následujícím textu jsou prezentovány funkce jednotlivých úřadů.

- Chapter Relations Office (CRO; Úřad pro styky s pobočkami) usnadňuje komunikaci mezi všemi pobočkami a členskými skupinami ALA a posiluje aktivity propagující tyto pobočky.

- ALA Development Office (Úřad pro rozvoj ALA) je zodpovědný za plánování, koordinaci, implementaci, management a evaluaci fundraisingové činnosti, programů a projektů ALA a za vytvoření strategických aliancí a partnerství. Hlavním cílem úřadu je hledání a získání zdrojů na podporu propagace a zlepšení knihoven v USA.
- International Relations Office (IRO; Úřad pro mezinárodní vztahy) se snaží zvýšit přítomnost ALA v celosvětovém knihovnictví, realizovat politiku týkající se mezinárodního knihovnictví, podpořit uvnitř asociace lepší porozumění otázek týkajících se mezinárodního knihovnictví a řídit mezinárodní knihovnické aktivity jménem ALA. K dosažení svého poslání koordinuje aktivity asociace podporou oficiálních delegací na mezinárodních akcích, jakými jsou knižní veletrhy a kongresy. Slouží jako kontaktní místo pro komunikaci ALA s mezinárodními organizacemi včetně *International Federation of Library Associations and Institutions* (IFLA).
- Library (Knihovna) je odborná knihovna s pevně definovanými cíli a knihovním fondem zaměřeným výhradně na historii a problémy knihoven a knihovnictví. Hlavním účelem je sloužit potřebám všech členů asociace i veřejnosti v otázkách knihovnictví a ALA za využití všech dostupných informačních technologií.
- Office for Accreditation (OA; Úřad pro akreditaci) je autoritou v zajišťování kvality a hodnoty prostřednictvím akreditace studijních programů knihovnictví a informačních studií. Slouží veřejnosti prostřednictvím propagace a rozvoje studia tohoto oboru.
- Office for Diversity (Úřad pro rozmanitost) slouží jako informační středisko a kontaktní místo pro správu a podporu rozmanitosti jako hlavní klíčové oblasti činností ALA¹¹. Členům asociace nabízí bohaté programy, konzultace a školení v otázkách rozmanitosti, které mají vliv na knihovnickou profesi a poskytování informačních služeb. Témata se týkají nábory pracovníků, odborného vedení, organizačních změn, strategií služeb pro různé uživatelské skupiny a efektivní mezilidské komunikace.

¹¹ O problematice rozmanitosti bude pojednáno v podkapitole 4.1 Klíčové oblasti činností.

- Office for Human Resource Development and Recruitment (HRDR; Úřad pro rozvoj a nábor lidských zdrojů) usiluje o rozvoj knihovnické profese. K dosažení tohoto cíle se zaměřuje na vzdělávací programy (poskytuje informace o vzdělávání a profesním rozvoji), na nábor různorodé pracovní síly a na politiku a postupy v oblasti řízení lidských zdrojů, které nejlépe poslouží potřebám knihoven a jejich zaměstnanců.
- Office for Information Technology Policy (OITP; Úřad pro politiku informačních technologií) napomáhá činnosti veřejné politiky ALA tím, že zajistí politiku informačních technologií. Ta podpoří úsilí knihoven zajistit přístup k elektronickým informačním zdrojům a jejich připojení k síti.
- Office for Intellectual Freedom (OIF; Úřad pro intelektuální svobodu) má za cíl vzdělávat knihovníky a širokou veřejnost o významu intelektuální svobody v oblasti knihovnictví pomocí distribuce materiálů a informací, přípravy speciálních publikací, koordinací aktivit, monitoringu státní legislativy a spolupráci s organizacemi podobného zaměření.
- Office for Library Advocacy (OLA; Úřad pro knihovnickou advokacii) podporuje právní zástupce v řešení problémů a prosazování nové strategie asociace. Usiluje o vytvoření propojené sítě advokacie.
- Office for Literacy and Outreach Services (OLOS; Úřad pro gramotnost) slouží asociaci propagací knihovnických služeb, které podporují spravedlivý přístup k vědomostem a informacím. Zaměřuje svou pozornost na služby lidem chudým, zdravotně postiženým, negramotným či diskriminovaným na základě rasy, jazyku, společenské třídy apod. Úřad zajišťuje vzdělávací programy a informační zdroje jako pomoc knihovnám vytvořit účinné strategie k rozvoji služeb pro nové uživatele.
- Office for Research and Statistics (ORS; Úřad pro výzkum a statistiku) zajišťuje vedení a odborné poradenství v oblasti výzkumu a statistiky v oboru knihovnictví. Iniciuje projekty potřebné k rozšíření znalostí prostřednictvím výzkumu a získáváním statistických informací.
- Office of ALA Governance (Úřad vlády ALA) podporuje práci prezidenta ALA, jeho volbu, Výkonnou radu, Radu a výkonného ředitele.

- Office of Government Relations (OGR; Úřad pro vládní vztahy) je zodpovědný za sledování a ovlivňování legislativy, politiky a regulačních otázek důležitých pro knihovnictví. Snaží se zajistit, aby knihovny byly zapojeny do právních předpisů a rozhodovacích procesů informováním vlády o svých potřebách a zájmech.
- Public Information Office (PIO; Úřad pro veřejné informace) vytváří a realizuje strategické komunikační plány související s cíli a prioritami asociace v oblasti veřejného povědomí. Zajišťuje poradenství a vzdělávání pracovníkům asociace a koordinuje vztah s médii na národní úrovni.
- ALA Public Programs Office (PPO; Úřad pro veřejné programy ALA) podporuje kulturní programy jako nedílnou součást knihovnických služeb ve všech typech knihoven. Poskytuje vedení, zdroje a odborné vzdělání, které pomáhají knihovníkům rozvíjet a organizovat kulturní programy pro dospělé i děti na celostátní úrovni. Projekty zahrnují literární a kulturní programy představující autory a umělce, putovní výstavy apod.
- Washington Office poskytuje vedení a administrativní podporu Úřadu pro vládní vztahy a Úřadu pro politiku informačních technologií [American Library Association, 2010i].

4 Poslání asociace

Každá organizace, která je tak velká, rozmanitá a dynamická jako ALA, musí pravidelně přehodnotit své priority, aby se mohla rozvíjet v oblastech, které si určí za střed svých zájmů. Právě rozmanitost přináší široké spektrum činností, které se často překrývají či vzájemně doplňují. Přesto můžeme identifikovat převažující priority, kterými by se měla asociace zabývat v rámci USA a koordinovat je i na mezinárodní úrovni. Pouze takové zaměření, pravidelná evaluace aktivit a následné přidělování finančních prostředků může asociaci zajistit potřebný pokrok.

Posláním ALA je zajistit vedení v rozvoji, propagaci a zdokonalování knihovnictví a informačních služeb, podpořit knihovnickou profesi posílením vzdělávání a snažit se zajistit volný přístup k informacím pro všechny. ALA je hlavním zastáncem knihoven a knihovníků při zprostředkování zaznamenaných vědomostí v jakékoli formě a veřejného práva pro svobodnou a otevřenou informační společnost [American Library Association, 2010j].

4.1 Klíčové oblasti činností

V roce 1998 na každoroční konferenci *Midwinter Meeting*¹² odhlasovala Rada ALA přijetí pěti klíčových oblastí činností [GHIKAS, 2010, s. 71]. S realizací nových strategických plánů, počínaje *ALA Goal 2000*¹³ a *ALA Action 2005*¹⁴, se počet těchto prioritních oblastí rozrostl na sedm [American Library Association, 2010k.]:

- Rozmanitost (Diversity)
- Spravedlivý přístup k informačním a knihovnickým službám (Equitable Access to Information and Library Services)
- Výchova a celoživotní vzdělávání (Education and Lifelong Learning)

¹² Název konference je ponechán v původní podobě. O konferenci bude pojednáno v podkapitole 5.2 Konference.

¹³ Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/aboutala/missionhistory/plan/beyond2000.cfm>>.

¹⁴ Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/aboutala/missionhistory/governingdocs/alaction2005/alaction2005.cfm>>.

- Intelektuální svoboda (Intellectual Freedom)
- Advokacie pro knihovny a knihovnickou profesi (Advocacy for Libraries and the Profession)
- Gramotnost (Literacy)
- Organizační excelence (Organizational Excellence) [American Library Association, 2010l].

4.1.1 Rozmanitost

Rozmanitost je základní prioritou ALA a jejích členů. Např. rozmanitost etnického složení obyvatelstva se neustále mění a je třeba na tyto změny efektivně reagovat. Asociace se nezabývá pouze otázkou rasy či národnostního původu, ale vztahuje se i na osoby se zdravotním postižením, rozdílné sexuální orientace, věku, jazyka, dosaženého vzdělání nebo společenské třídy. ALA aktivně podporuje rovný přístup k informacím pro všechny prostřednictvím knihoven a rozvoj knihovnických služeb pro různé skupiny populace. Zaměstnává osoby se zdravotním postižením i odlišné barvy pleti [American Library Association, 2010m].

Rozmanitost knihoven spočívá v poskytování široké škály služeb a možností pro lidi s odlišnými uživatelskými potřebami a zájmy. Všem lidem slouží pestrostí svých knihovnických fondů, sbírkami kulturního dědictví, poskytováním materiálů v různých formátech, nabídkou výukových programů, kulturních akcí apod. Asociace sponzoruje celou řadu programů a publikací podporujících rozmanitost knihovnictví. *Diversity Fair* veletrh rozmanitosti konaný při příležitosti Výroční konference poskytuje příležitosti pro všechny typy knihoven, aby se podělily o své zkušenosti z praxe. Ceny *Pura Belpré* a *Coretta Scott King Award* oceňují dětskou literaturu, která napomáhá lepšímu porozumění mezi dětmi z odlišných kulturních prostředí. Jako informační středisko a kontaktní místo pro správu a podporu rozmanitosti slouží Úřad pro rozmanitost. Výbor pro rozmanitost (Council Committee on Diversity) představuje fórum pro výzkum, monitoring a diskuzi otázek rozmanitosti a trendů ovlivňujících knihovnické povolání [American Library Association, 2010m].

4.1.2 Spravedlivý přístup k informačním a knihovnickým službám

Spravedlivý přístup k informacím zajišťuje poskytnutí nejvyšší kvality knihovnických a informačních služeb pro všechny. Ačkoli je dnes používání internetu zcela běžné, dosud není překonána digitální propast. Chybí nejen přístup k počítačům, ale i základní dovednosti potřebné k práci s nimi, a tak je dosažení spravedlnosti velmi náročné. Pro mnohé lidi je největší překážkou nedostatečné povědomí o dostupných příležitostech. Pro realizaci tohoto cíle prosazuje asociace financování a politiku podporující knihovny jako velké demokratické instituce, které mají sloužit lidem každého věku, etnického původu, vzdělání či fyzického zdraví a poskytnout tak informace potřebné pro život, studium, vykonávání profese apod. Zaměřuje se především na pozitivní diskriminaci, sociální spravedlnost, odstranění překážek v přístupu k informacím a zrovnoprávnění příležitostí. Americké knihovny chtějí prostřednictvím nabízených služeb vytvořit demokratickou informační společnost v dnešním digitálním světě [American Library Association, 2010n].

4.1.3 Výchova a celoživotní vzdělávání

ALA si klade za cíl podporovat nejvyšší kvalitu knihovnických služeb tím, že poskytne podporu a vedení pro odborné vzdělávání knihovníků i pro celoživotní vzdělávání veřejnosti. Vzdělávání nikdy nebylo tak důležité jako dnes. Změny v oblasti informačních technologií nás nutí neustále obnovovat své dovednosti a rozšiřovat znalosti. Kdo chce uspět v tomto novém prostředí, musí vědět nejen jak získat přístup k informacím, ale i jak je analyzovat a efektivně využívat [American Library Association, 2010o].

ALA podporuje funkci veřejných knihoven jako dynamických kulturních center nabízejících výukové programy, workshopy, autorská čtení, diskuze atd. Jedním z nejúspěšnějších projektů řízených ALA byl projekt *LIVE at the Library*, zaměřený na pomoc knihovníkům při realizaci výše uvedených programů. Školní a univerzitní knihovny mají hrát klíčovou úlohu v přípravě mládeže k celoživotnímu vzdělávání. Pomocí tradičních formátů i digitálních technologií učí knihovníci své žáky jak najít a využívat informace pro své studium nebo budoucí zaměstnání. ALA je největším vydavatelem literatury pro knihovnickou profesi. Asociace, divize a kulaté stoly ročně publikují více než 50 časopisů a 60 knih. Tyto publikace pokrývají

širokou škálu témat a prodávají se po celém světě [American Library Association, 2010o].

4.1.4 Intelektuální svoboda

Čtvrtou klíčovou oblastí činností asociace je problematika intelektuální svobody a volného přístupu k informacím. Intelektuální svoboda je právo každého jedince vyhledávat a přijímat informace bez omezení. Zahrnuje i svobodu přijímat, zastávat a šířit názory. Je základem pro demokratický systém. Podle *Code of Ethics (Etického kodexu)* vydaného ALA mají knihovny speciální povinnost zajistit volný tok informací a myšlenek pro současné i budoucí generace [American Library Association, 2008b].

Všichni uživatelé knihoven mají mít stejný přístup k informačním zdrojům bez ohledu na svůj národnostní původ, věk, vzdělání apod. Žádné materiály by neměly být vyloučeny kvůli svému původu nebo názorům v nich obsažených. Naopak by knihovny měly poskytovat takové informační zdroje, které přinášejí odpovědi na všechny současné i historické otázky. Knihovny by se měly bránit pokusům o cenzuru [American Library Association, 2008a, s. 48-49].

Hlavním řídicím orgánem zabývajícím se tímto tématem je Úřad pro intelektuální svobodu. V roce 1939 schválila Rada ALA *Library Bill of Rights (Knihovnická listina práv)*¹⁵, kterým se v pozměněné podobě řídí asociace dodnes [American Library Association, 2010p].

4.1.5 Advokacie pro knihovny a knihovnickou profesi

Advokacie byla ústřední funkcí ALA již od jejího vzniku v roce 1876. V této době se advokacie zaměřovala na zakládání nových veřejných a školních knihoven, na potřebu odborného vzdělání pro knihovníky a na podporu standardů kvality knihovnických služeb. V průběhu 20. století se více orientuje na ustanovení nových práv uživatelů knihoven, legislativu, zvyšování povědomí veřejnosti o

¹⁵ Dokument se týká práv uživatelů knihoven. Dostupný z WWW: <http://www.ala.org/ala/issuesadvocacy/intfreedom/librarybill/lbor.pdf>.

hodnotách knihovnictví a na zajištění federálních prostředků a financí [American Library Association, 2010q].

Dnes je cílem ALA vytvořit zázemí pro všechny činnosti zaměřené na advokacii uvnitř asociace a stanovit jednotný plán pro budoucnost. Tento plán se zabývá čtyřmi hlavními body, které všechny souvisí s advokací a financováním knihoven. Prvním bodem je zvyšování povědomí veřejnosti o hodnotách knihoven. Druhým je podpora advokacie na místní úrovni za účelem získání nových sponzorů. Další zajišťuje vnitrostátní právní předpisy a nařízení týkající se knihoven a přístupu k informacím. Poslední bod je věnován mezinárodní advokacii, která přispívá ke zlepšení knihovnických služeb na celém světě. Na advokacii ALA se v současné době podílí kulaté stoly, divize, desítky výborů a tisíce členů asociace. O vytvoření propojené sítě advokacie usiluje Úřad pro knihovnickou advokacii [American Library Association, 2010q].

4.1.6 Gramotnost

Představa o tom, co znamená být gramotný, se v průběhu 20. století s rozvojem informačních technologií a nárůstem množství informací výrazně změnila. K zapojení se do globální informační společnosti už nestačí jen schopnost číst a psát, ale i pracovat s počítačem a internetem a efektivně využívat informační zdroje [American Library Association, 2010r]. Stále častěji se hovoří o tzv. informační gramotnosti, což je schopnost identifikovat svou informační potřebu a prostřednictvím dostupných metod a technologií vyhledávat, zpracovávat, vyhodnocovat a využívat informace [ŠVEJDA, 2003]. Ústředním tématem tohoto cíle je pomoc dětem i dospělým rozvíjet dovednosti napomáhající začlenění do informační společnosti.

ALA si plně uvědomuje důležitost knihovnictví v rozvoji gramotnosti. Podporuje všechny typy knihoven investicemi do nových technologií, plánováním programů a nabídkou služeb napomáhajících růstu gramotnosti v populaci. Většina veřejných knihoven nabízí programy pro dospělé, kteří chtějí zlepšit své čtenářské dovednosti. Přistěhovalcům poskytují programy na zlepšení anglického jazyka, ale zároveň se snaží o rozšíření knihovnických fondů o cizojazyčnou literaturu. Pro osoby se zdravotním postižením nebo poruchami učení mají mnohé knihovny dokumenty

v alternativních formátech, např. audioknihy nebo video s popisnými titulky. Děti mohou navštěvovat čtenářské kroužky a jiné volnočasové aktivity. Až 95% veřejných knihoven USA poskytuje počítače s připojením k internetu a nabízí kurzy těm, kteří chtějí rozvíjet své technické dovednosti. ALA se snaží o posílení role školní knihovny ve vzdělávacím procesu [American Library Association, 2010r].

Záležitosti týkající se gramotnosti spadají pod několik orgánů asociace. Jako informační středisko zaměřené na vzdělávání dospělých slouží Úřad pro gramotnost. Gramotnost dětí a mládeže podporují divize ALSC a YALSA, odbornou pomoc pedagogům a knihovníkům nabízí AASL a vzděláváním osob se zdravotním postižením se zabývá ASCLA. ALA je zakládajícím členem Národní koalice pro gramotnost (National Coalition for Literacy)¹⁶, sponzoruje Národní institut informační gramotnosti (National Information Literacy Institute) a spolupracuje s Národním institutem pro gramotnost (National Institute For Literacy)¹⁷. Vytváří nebo se podílí na mnoha projektech, jako příklad uvedu projekty *Born To Read*, *KidsConnect*, *ICONnect*. Dále se podílí na tvorbě interaktivních webových stránek *Buildliteracy*¹⁸ a *Verizon Literacy Network*¹⁹, které poskytují online zdroje pro knihovny nabízející služby pro rozvoj gramotnosti. ALA publikuje plakáty, brožury, knihy a videa na podporu četby a gramotnosti. Tyto materiály jsou distribuovány po celém světě [American Library Association, 2010r].

4.1.7 Organizační excelence

Asociace má být komplexní a efektivní organizací odpovídající potřebám svých členů [American Library Association, 2010l]. K realizaci tohoto cíle je zapotřebí zvýšit schopnost ALA efektivně reagovat na měnící se prostředí, zvýšit množství a rozmanitost zdrojů příjmů na podporu ALA programů, služeb a k uspokojení současných i budoucích členských potřeb. Také je třeba neustále zdokonalovat technologické schopnosti ALA. Asociace usiluje o zlepšení komunikace a kooperace mezi divizemi a kulatými stoly a o získání a udržení nových členů [American Library Association, 2008a, s. 33].

¹⁶ Dostupný z WWW: <<http://www.national-coalition-literacy.org/>>.

¹⁷ Dostupný z WWW: <<http://www.nifl.gov/>>.

¹⁸ Dostupný z WWW: <<http://www.buildliteracy.org/>>.

¹⁹ Dostupný z WWW: <<http://www.verizonreads.net/>>.

5 Vybrané aktivity asociace

Mezi aktivity, na které se asociace specializuje, patří publikační činnost, pořádání konferencí, udílení akreditací knihovnickým studijním programům, udílení cen, grantů a stipendií. Dále zajišťuje vedení a odborné poradenství v oblasti výzkumu a statistiky a schvalování norem a směrnic v oboru knihovnictví. Tyto a další funkce asociace jsou spravovány prostřednictvím vedení ALA [GHIKAS, 2010, s. 81]. V této kapitole podrobněji popíšeme nejdůležitější aktivity, které přispívají k plynulému chodu celé organizace.

5.1 Publikační činnost

Vydávání knihovnické literatury bylo až do poloviny 19. století velmi ojedinělé. Krátce po svém vzniku ALA zřizuje vydavatelské oddělení pro publikaci katalogů a rejstříků, jejichž samostatné vydávání bylo pro jednotlivé knihovny nesnadné. Dnes je vydavatelská činnost ALA řízena Vydavatelským výborem (ALA Publishing Committee)²⁰. Od začátku svého působení do roku 2000 vydala asociace přes 1520 titulů²¹ [GHIKAS, 2010, s. 81].

ALA ročně zveřejňuje 30 i více nových či revidovaných titulů, kterými podporuje rozvoj profesionálních knihovnických a informačních služeb. Autoři jsou specialisté ve svém oboru a jejich knihy jsou distribuovány a ceněny v celosvětovém měřítku. Prostřednictvím tvorby a distribuce kvalitních propagačních materiálů ALA podporuje knihovny, gramotnost, celoživotní vzdělávání a čtenářství. Tyto produkty jsou vytvářeny podle potřeb zákazníka. Skrze reklamu napomáhá všem divizím a úřadům při zviditelnění a zvyšování povědomí o pořádání akcí, jakými jsou např. *Banned Books Week*²² (oslava svobody četby) či *National Library Week* (svátek knihoven a knihovnictví). Téměř 300 000 tisíc prodaných titulů ročně přispívá asociaci jako finanční podpora při realizaci jejích základních cílů [American Library Association, 2010s].

²⁰ Informace o výboru dostupné z WWW: <<http://www.ala.org/ala/mgrps/committees/ala/ala-pb.cfm>>.

²¹ Toto číslo nezahrnuje tituly publikované jednotlivými divizemi asociace.

²² Dostupný z WWW: <<http://www.bannedbooksweek.org/>>.

5.1.1 Periodika

Jelikož je prostřednictvím ALA a jejích divizí ročně publikováno mnoho periodik zaměřených na rozličná témata knihovnického oboru a určených rozdílným cílovým skupinám, předmětem následujícího textu bude stručná charakteristika nejvýznamnějších časopisů vydávaných asociací.

V roce 1904 začíná asociace vydávat *ALA Bulletin*, který zastává funkci oficiálního orgánu až do prosince roku 1969. V lednu 1970 vychází první číslo nového časopisu *American Libraries*²³, který je dnes nejdůležitějším periodikem

Obr. 2 Logo *American Libraries*
(Zdroj:

<http://americanlibrariesmagazine.org/>)

ALA [GHIKAS, 2010, s. 81]. Je to jeden z nejvýznamnějších amerických knihovnických časopisů. Vychází jako měsíčník s jedním dvojčíslem pro červen a červenec [KALKUS, 1999, s. 17]. Hlavním úkolem *American Libraries* je informovat členy ALA o jejich aktivitách a podat základní přehled o situaci v oboru. Důležitou součástí je nabídka volných míst v knihovnách a informačních střediscích nebo knihovnických školách, kalendář knihovnických akcí, dopisy čtenářů apod. Ročně je zaslán téměř 64 000 osobám či organizacím po celém světě. Předplatné časopisu je zahrnuto v členských příspěvcích, ale k dispozici je i pro knihovny či jiné instituce. *American Libraries* je v době psaní této práce přístupný ve full-textové podobě v databázích ProQuest, EBSCO Publishing, Knowledge Quest, LexisNexis a Information Access [American Libraries Magazine, 2010].

Od roku 1905 je publikován další z ALA časopisů – *Booklist*. Ročně svým čtenářům přináší okolo 8 000 recenzí knih, audioknih či DVD titulů rozmanitých žánrů, výsledky prestižních literárních cen, rozhovory, eseje a řadu užitečných informací [American Library Association, 2010t]. Čtyřikrát do roka vychází časopis *Book Links*, který je určen knihovníkům a lektorům angažovaným v podpoře a rozvoji dětského čtenářství [American Library Association, 2010u]. *ALA TechSource* informuje o nejnovějších technologiích v oblasti knihovnictví [American Library Association, 2010v].

²³ ISSN 0002-9769.

5.2 Konference

Asociace a její organizační složky každoročně pořádají velké množství konferencí, schůzí a knihovnických akcí zaměřených na širokou škálu témat a otázek. Prostřednictvím konferencí jednotlivých divizí, členských skupin, organizací a institucí se setkávají knihovníci nejen z USA, ale z celého světa. Tato setkání nabízejí svým návštěvníkům workshopy, přednášky, diskuze apod. [American Library Association, 2010w]. Komunikace probíhá i formou elektronických diskuzních skupin, blogů či videokonferencí [LANDOVÁ, 2009]. V této práci bych se chtěla zaměřit na charakteristiku dvou největších setkání knihovnické asociace, a to na Výroční konferenci a *Midwinter Meeting*, jež jsou jedněmi z nejvýznamnějších každoročně pořádaných událostí v oboru knihovnictví a informační vědy.

5.2.1 Výroční konference

První Výroční konference ALA se konala v roce 1876. S výjimkou roků 1878, 1880 a 1884 se až do válečných let 1943-1945 konala konference každoročně. Šest konferencí mělo mezinárodní charakter; díky spolupráci s evropskými asociacemi byly tyto konference pořádány v různých městech Evropy²⁴. Čtyři konference organizované v Kanadě se ale za mezinárodní neoznačují [GHIKAS, 2010, s. 82].

V průběhu historie asociace sloužila Výroční konference účelům správy věcí veřejných, vzdělávání, obchodním záležitostem, ale i zábavě. Byla především místem setkávání členů ALA. V roce 1903 měla asociace 1 152 členů, přičemž konferenci konanou v Bostonu navštívilo 1018 účastníků. V roce 1938 se setkání v New Yorku zúčastnilo přes 5 000 hostů a v roce 1976, při oslavách stého výročí od založení

Obr. 3 Logo Výroční konference ALA 2010 (Zdroj: <http://ala.org/ala/conferencesevents/upcoming/annual/logos/index.cfm>)

²⁴ 1877 a 1897 Londýn, 1910 Brusel, 1927 Edinburgh, 1929 Řím a Benátky, 1935 Madrid, Sevilla a Barcelona [American Library Association, 2008a, s. 167].

ALA, počet návštěvníků i vystavovatelů překročil 12 000 [GHIKAS, 2010, s. 82]. Aktuální čísla pocházejí z konference konané v Chicagu v červenci 2009. Celkem navštívilo konferenci 28 941 účastníků; 22 762 návštěvníků a 6 179 vystavovatelů. Asociace také nabízí možnost zúčastnit se konference prostřednictvím internetu. Virtuální konference (Virtual Conference) je vhodná pro všechny, kteří se nemohou účastnit osobně Výroční konference. Tato alternativní forma komunikace je přístupná po registraci a zaplacení poplatku a v roce 2009 nabídla deset interaktivních webových přednášek, kde měl každý možnost diskutovat s ostatními účastníky o rozličných tématech [American Library Association, 2010w].

Jelikož se jedná o Výroční konferenci celé organizace, velká část programu je věnována i setkáním jednotlivých divizí, diskuzních skupin apod. Přednášky se zaměřují na širokou škálu témat, reagují na aktuální problémy, řeší nejnovější technologické trendy v oblasti informační vědy stejně jako budování a provoz knihoven v rozvojových oblastech [LANDOVÁ, 2009]. Součástí setkání jsou výstavy, přednášky, workshopy, veletrhy, finanční sbírky, doprovodné kulturní programy a mnoho dalších akcí. Některé z divizí zde pořádají vyhlašování cen a prezentují své projekty [American Library Association, 2010w].

Vzhledem k množství nabízených programů a počtu účastníků zabírá celé setkání prostory několika hotelů a konferenčních center. V roce 2010 bude místem konání Washington, D.C. [American Library Association, 2010x].

5.2.2 Midwinter Meeting

Druhou významnou konferencí ALA, které bych se chtěla věnovat v této práci, je *Midwinter Meeting*. Setkání se koná vždy v zimě a na rozdíl od Výroční konference má více pracovní charakter [LANDOVÁ, 2009].

Poprvé se tento pracovní meeting uskutečnil v roce 1908 v Chicagu. V průběhu následujících čtyř desetiletí neustále vzrůstal počet účastníků i jednotlivých setkání, v důsledku čehož muselo v roce 1952 dojít k jistým omezením. Aby si *Midwinter Meeting* zachovalo svůj původní účel, stalo se na čas setkáním určeným pouze Radě a Výkonné radě ALA. Ostatním organizačním jednotkám asociace sloužilo jen jako místo k obchodním či pracovním záležitostem [GHIKAS, 2010, s. 83]. Přestože i dnes *Midwinter Meeting* omezuje počet komerčních vystavovatelů i programů jednotlivých divizí, počet účastníků posledních ročníků překračuje desetitisícovou hranici. V rámci konference proběhne téměř 2000 schůzí jednotlivých výborů asociace. Přes 500 nakladatelů, výrobců a prodejců zaplní výstavní halu, ve které mají návštěvníci možnost poznat nejnovější informační technologie [American Library Association, 2010w]. Jednotlivé divize nabízí tzv. *Pre-Midwinter Institutes*, v jejichž rámci zajišťují vlastní programy. Ačkoliv více než 200 diskuzních a zájmových skupin přispívá k vzdělávací funkci konference, většina programů určených pro další vzdělávání a rozvoj v oblasti knihovnických služeb je prezentována v rámci výše zmíněné Výroční konference [GHIKAS, 2010, s. 83].

Obr. 4 Logo *Midwinter Meeting* 2010 (Zdroj: <http://ala.org/ala/conferences/events/upcoming/midwinter/ogoss/index.cfm>)

5.3 Ceny a granty

Každý rok se ALA a její členové snaží ocenit význačné služby knihoven a knihovnictví prostřednictvím svého programu *ALA Awards Program*. Toto uznání znamená pro každého dosažení velmi vysoké úrovně v oboru knihovnictví a informační vědy. Vítězství v *ALA Awards* tak mnohým přináší pomyslné místo v síni slávy. Porota, která tyto ceny uděluje, se snaží zachovat vysokou úroveň stanovenou svými předchůdci a pečlivě vybírá, koho ocení. V cenách ALA by měly být zastoupeny všechny aspekty knihovnického povolání a zároveň by nemělo docházet ke vzájemnému překrývání v úzce souvisejících oblastech. Vítěz každé ceny je

vybírán podle stanovených podmínek konkrétního zadání. Ceny ALA se udělují spíše žijícím osobám, než na počest zemřelého. Cena nemůže být udělena porotcům ani knihovnám zúčastněným ve výběrovém řízení. Nikdo nemůže být ve stejné kategorii zvolen více než jednou, s výjimkou případů ocenění nových publikací či projektů. Ceny nejsou udělovány pouze lidem s odborným knihovnickým vzděláním, ale každému, kdo v oboru dosáhl významného úspěchu. Za koordinaci a administrativu *ALA Awards Program* je zodpovědný *Awards Committee* [American Library Association, 2010y, s. 1-3].

ALA oceňuje prostřednictvím několika kategorií knihy, tisk i jiné formy médií. Tyto ceny se udělují publikacím, jejich autorům, ilustrátorům, vydavatelům a ostatním, kteří se podíleli na jejich vzniku. *Youth Media Awards* je kategorií určenou pro vyznamenání knih a médií pro děti a mládež. Jako příklad nejprestižnějších ocenění uvedu např. *John Newbery Medal* (za nejvýznamnější příspěvek dětské literatuře), *Randolph Caldecott Medal* (pro ilustrátora za nejlepší obrázkovou knížku pro děti) a *Michael L. Printz Award* (za nejlepší literaturu pro mládež). Příkladem ocenění i jiného formátu, než je tištěná kniha, je *Odyssey Award for Excellence in Audiobook Production*, které je udělováno za nejlepší audioknihu pro děti a mládež. Vítězové jsou každoročně vyhlášováni na *Midwinter Meeting*. Výsledky těchto ocenění pomáhají knihovníkům, pedagogům, ale i rodičům při výběru těch nejlepších materiálů určených dětem [American Library Association, 2010z].

Z dalších cen vyhlášených ALA bych ráda představila ty ceny, které reflektují snahu asociace o ocenění všech aspektů knihovnického povolání. Příkladem je cena *Justin Winsor Prize for Library History Essay*, která oceňuje esej zaměřenou na výzkum knihovnické historie [American Library Association, 2010aa]. *Melvil Dewey Medal* vyznamenává knihovníky za vedení knihoven, katalogizaci či třídění [American Library Association, 2010ab]. ALA se specializuje i na publikování seznamů nejlepších knih, audioknih, filmů, DVD či webových stránek (zaměřených na dané téma) předchozího roku [American Library Association, 2010ac].

Knihovnická asociace nabízí i nejrůznější granty, které poskytují finanční nebo materiální podporu pro současné i budoucí činnosti. Granty mohou být udělovány jako podpora při plánování a realizaci programů v rámci přípravy na disertační práci (např. *Jesse H. Shera Award for the Support of Dissertation*

Research) či jiné publikace a na podporu výzkumu v knihovnictví a informační vědě (např. *Carroll Preston Baber Research Grant*) [American Library Association, 2010ad].

5.4 Vzdělávání

Výchova a celoživotní vzdělávání je jednou z klíčových oblastí činností asociace²⁵. V USA do učebních programů vysokých škol (a to nejen knihovnických) nezasahuje ani stát, ani federální úřady. V případě knihovnických vysokých škol náleží tato funkce ALA. Akreditace knihovnických a informačních vzdělávacích programů je jednou z nejdůležitějších činností asociace. Akreditační výbor ALA je uznán jako jediná právoplatná instituce k udělování akreditace, kontrolování a vyhodnocování studijních programů na univerzitách USA a šesti kanadských knihovnických vysokých školách [KALKUS, 1999, s. 16-17].

5.5 Stipendijní program

ALA podporuje nejvyšší kvalitu studia ročním příspěvkem 300 000 dolarů pro asociací akreditované programy knihovnictví a informačních studií [American Library Association, 2010ae]. Stipendia jsou přístupná všem občanům USA nebo Kanady studujícím obor knihovnictví a informační studia. Ten

Obr. 5 Logo Stipendijního programu ALA
(Zdroj:<http://ala.org/ala/educationcareers/scholarships/>)

musí být zakončen magisterským titulem, v USA tzv. *master's degree*. Mezi faktory rozhodující o udělení stipendia patří vynikající studijní výsledky a důkazy o závazku k vykonávání pracovní činnosti ve vystudovaném oboru.

ALA nabízí stipendia také lidem ze skupin, které nejsou v knihovnickém oboru dostatečně zastoupeny, podpůrnému personálu knihoven nebo jednotlivcům majícím zájem o práci ve speciálních knihovnách (např. federálních, školních) [American Library Association, 2010af].

²⁵ O výchově a celoživotním vzdělávání pojednává podkapitola 4.1 Klíčové oblasti činností.

6 Divize

Již od vzniku ALA bylo jasné, že pro rozvíjející se rozmanitost knihovnictví bude zapotřebí vytvořit specializovaná odvětví. V roce 1889 knihovníci vysokých škol a referenčních oddělení založili první odbornou sekci a uspořádali vlastní setkání nezávisle na asociaci. V roce 1900 pak vzniká samostatná sekce katalogizátorů [GHIKAS, 2010, s. 76]. Dnes má ALA po desetiletích vývoje jedenáct divizí, které jsou více méně nezávislými asociacemi [KALKUS, 1999, s. 16]. Tato kapitola je věnována obecné definici funkce divize jako organizační jednotce ALA. Ke každé jednotlivé divizi uvedu stručnou charakteristiku jejího poslání a činností a představím významná periodika, ceny, projekty či konference.

Cílem každé divize je podpora knihovnických služeb v rámci konkrétního typu knihovny nebo činnosti a spolupráce při prosazování obecných a společných cílů uvnitř asociace i mimo ni²⁶. Každá divize reprezentuje pole působnosti a odpovědnosti, které se zřetelně odlišuje od ostatních divizí [American Library Association, 2010a, čl. 6].

Jednotlivé divize lze rozdělit na dva odlišné typy. Podle typu knihovny (type-of-library divisions) nebo podle typu činnosti (type-of-activity divisions), na které se divize zaměřuje. Divize reprezentující knihovny svou pozornost zaměřují na plánování a hodnocení všech funkcí, které přispívají ke službám knihovny. Tyto divize mají zájem na všeobecném zlepšení a rozšíření služeb pro své uživatele. Každá taková divize má odpovědnost za plánování studijních programů a služeb pro daný typ knihovny, evaluaci a zavedení norem v této oblasti, shrnutí činnosti všech jednotek v rámci asociace, které mají na daný typ knihovny vliv a reprezentaci daného typu knihovny mimo knihovnickou profesi. Podporují profesní rozvoj knihovníků specializovaných na odlišné typy knihoven. Řídí aktivity a projekty vedoucí ke zlepšení a rozšíření služeb ve svém typu knihovny. Divize reprezentující určitou činnost se zaměřují na studium a rozvoj takových funkcí, jakými jsou referenční služby, katalogizace, personální administrativa, apod. Jednotlivé divize se tyto činnosti snaží zlepšit a rozšířit. Každá taková divize má odpovědnost za kontinuální studium a evaluaci činností přidělených konkrétní divizi, řízení aktivit a projektů v oblasti své působnosti, shrnutí činností všech jednotek v rámci asociace,

²⁶ Nejčastěji se jedná o spolupráci s ostatními knihovnickými organizacemi.

kteře mají vliv na daný typ činnosti a reprezentaci daného typu činnosti mimo knihovnickou profesi. Stejně jako divize reprezentující knihovny, i tyto divize podporují profesní rozvoj knihovníků pracujících v oblasti dané činnosti. Plánují a vyvíjí studijní programy a výzkum daného typu činnosti [American Library Association, 2010a, čl. 6].

Jednotlivé divize mohou vydávat vlastní publikace a periodika, pořádat setkání, změnit název, jmenovat výbory a obecně samostatně vykonávat činnosti v oblasti jejich zájmu. Každá divize může přijmout vlastní stanovy, pokud nejsou v rozporu s *Ústavou ALA* [American Library Association, 2010a, čl. 6]. Každý člen určité divize musí být zároveň členem ALA a řádně platit roční poplatky [American Library Association, 2008a, s.60].

6.1 Americké sdružení knihovníků školních knihoven²⁷

AASL slouží potřebám více než 10 000 odborníků. Jejím hlavním zájmem je obecné rozšíření a zkvalitnění služeb školních knihoven. Členy této asociace se obvykle stávají školní knihovníci, specialisté na informační technologie nebo informační gramotnost. AASL má zvláštní odpovědnost za plánování studijních programů a služeb zajišťujících kvalitnější knihovnictví na základních (elementary schools) a středních školách (secondary schools) a tím posílit vzdělávací programy. Je kompletní základnou pro všechny školní knihovny a jejich knihovníky při vzájemné práci s pedagogy, technology a výzkumnými pracovníky. Sjednocuje aktivity v rámci ALA v oblastech společného zájmu [ADCOCK, 2010, s. 62].

AASL je základním zdrojem informací pro školní knihovny a odborníky. Je obhájcem nepostradatelné role školní knihovny a jejích služeb a knihovnického povolání ve školství. AASL se snaží zajistit, aby všichni knihovníci a informační pracovníci školních knihoven spolupracovali ve vedení vzdělávacích programů a aktivně se účastnili ve studijním procesu. Díky informační gramotnosti by studenti měli být připraveni pro celoživotní vzdělávání, měli by získat lásku k četbě a naučit se práci s informačními technologiemi. AASL publikuje jedno tištěné periodikum, *Knowledge Quest* (KQ), jeden elektronický časopis, *School Library Media*

²⁷ Názvy podkapitol nejsou psány jako zkratky.

*Research*²⁸ (SMRL), a jeden elektronický bulletin, *AASL Hotlinks*²⁹. Každý rok vyhlašuje několik cen, grantových projektů a stipendií [ADCOCK, 2010, s. 62-69].

6.2 Sdružení pro knihovní sbírky a technické služby

ALCTS, složeno z téměř 5 000 členů, je předním centrem pro informační specialisty zaměřené na vývoj a ochranu knihovního fondu a technické služby [American Library Association, 2010ag]. Sdružení reprezentuje knihovny obecní, veřejné, vysokoškolské a odborné. Dělí se do pěti sekcí: Akvizice (Acquisition), Katalogizace a třídění (Cataloging and Classification), Správa a vývoj knihovního fondu (Collection Management and Development), Uchovávání a změna formátu (Preservation and Reformatting) a Pokračující zdroje (Continuing Resources). Každá z těchto sekcí reprezentuje specifickou oblast zájmů a nabízí svým členům možnost diskutovat o otázkách, trendech a vývoji určitého oboru. ALCTS se zaměřuje na šest oblastí: normy, osvědčené postupy, publikace, celoživotní vzdělávání, profesní rozvoj a výměna informací [WILT, 2010, s. 341].

Čtyřikrát do roka vychází časopis *Library Resources and Technical Services* (LRTS), který se řadí k předním vědeckým periodikům v oblasti technických služeb knihoven. Asociace nabízí svým členům vzdělávací programy, workshopy či on-line kurzy. ALCTS ročně udělí 13 cen, např. za celoživotní dílo, za nejlepší publikaci, akvizici a katalogizaci [WILT, 2010, s. 341].

6.3 Sdružení pro knihovnické služby určené dětem

ALSC je největší světovou asociací, která se zabývá podporou a rozšiřováním knihovnických služeb určených dětem. Vznikla v roce 1900 pod názvem *Club of Children's Librarians* [WALTER, 2010, s. 353]. Dnes zahrnuje síť ALSC více než 4 200 knihovníků pro děti a mládež, odborníků na dětskou literaturu, nakladatelů, pracovníků školních knihoven a mnoho dalších [American Library Association, 2010ah]. Vizi ALSC je vytvořit lepší budoucnost národa USA tím, že poskytne všem

²⁸ V době psaní této práce dostupný ve full-textové podobě v databázích H. W. Wilson's Library Literature a ERIC Clearinghouse on Information & Technology.

²⁹ Dostupný z WWW:

<<http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/aasl/aaslpubsandjournals/aaslhotlinks/hotlinksarch.cfm>>.

dětem možnosti a příležitosti ke vzdělávání prostřednictvím knihovnických služeb a zdrojů. Dále podporuje výzkum v oblasti knihovnických služeb pro děti a prostřednictvím konferencí, kurzů a výukových programů zajišťuje vzdělávání kvalifikovaných knihovníků specializovaných na práci s dětmi [American Library Association, 2010ai].

ALSC nabízí řadu publikací zabývajících se otázkami a tématy knihovnických služeb pro děti. Oficiálním časopisem sdružení je *Children and Libraries* (dále jen CAL). CAL slouží především jako nástroj pro další vzdělávání knihovníků, mapuje současný vědecký výzkum a praxi knihovnických služeb pro děti a reflektuje významné aktivity a programy ALSC. Sdružení každoročně udělí několik cen věnovaných dětské literatuře v USA³⁰. Významnými projekty iniciovanými ALSC jsou např. *Every Child Ready to Read*³¹(ECRR) nebo *Dia*, zdůrazňující význam dětské gramotnosti bez rozdílu lingvistického nebo kulturního původu [WALTER, 2010, s. 354-355].

6.4 Sdružení pro členy knihovnických správních rad, advokáty, přátele a patrony

ALTAFF vzniklo 1. února 2009 sjednocením organizací Přátelé knihoven USA (Friends of Libraries USA, FOLUSA) a Sdružení pro členy knihovnických správních rad a advokáty (Association for Library Trustees and Advocates, ALTA). Prostřednictvím tohoto partnerství vznikla národní síť příznivců knihoven, kteří věří v jejich významnou roli jako sociálních a intelektuálních center společnosti. Nová divize se dělí na čtyři sekce: Sekce pro členy správních rad (Trustee Section), Sekce pro přátele (Friends Section), Sekce pro patrony (Foundation Section) a Sekce korporativních přátel (Corporate Friends Section). Celkem má sdružení přes 5 000 členů. Posláním ALTAFF je podporovat občany, kteří řídí, propagují, obhajují a finančně podporují všechny typy knihoven. ALTAFF má zvláštní odpovědnost za vzdělávání svých členů prostřednictvím celoživotního a komplexního programu workshopů, seminářů a školení. Poskytuje informace a materiály užitečné

³⁰ Podkapitola 5.3 Ceny a granty.

³¹ Informace o projektu dostupné na WWW: <<http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/alsc/ecrr/index.cfm>>.

při provozu a propagaci knihoven, fundraisingu a advokacii na státní i národní úrovni [REED, 2010, s. 374-376].

6.5 Sdružení univerzitních a vědeckých knihoven

ACRL, největší divize ALA, je profesionální asociace zaměřena na univerzitní³² a odborné knihovny³³. V červenci 2009 mělo sdružení celkem 12 830 členů³⁴, z toho 11 956 osob, 835 organizací a 39 firem [DAVIS, 2010, s. 358]. Hlavním cílem ACRL je vést univerzitní a odborné knihovny a rozvíjet schopnosti knihovníků a informačních pracovníků na takové úrovni, aby byli schopni reagovat na neustále se zvyšující informační potřeby vysokoškolského vzdělání, a tím zajistili kvalitnější výuku či výzkum. ACRL slouží jako komunikační kanál mezi vysokoškolskými knihovníky, studenty, fakultami, vzdělávacími organizacemi, federální, státní či místní správou a veřejností. Členové asociace mají různé funkce a povinnosti v oblasti managementu, ve veřejných informačních službách, technických a on-line službách nebo v oblasti automatizace knihoven. Zajišťují lepší vzdělávání pomocí výuky informační gramotnosti [DAVIS, 2010, s. 358]. Sdružení usiluje o vyšší uznání hodnoty knihoven a knihovnického povolání mezi nejvyššími představiteli vysokoškolského vzdělání a poskytovateli finanční podpory a snaží se zesílit vliv ACRL na veřejnou politiku ovlivňující vysokoškolské vzdělání [American Library Association, 2009].

6.6 Sdružení odborných a kooperativních knihovnických agentur

ASCLA je s počtem přes 1 000 členů nejmenší z divizí asociace. Vznikla v roce 1977 sjednocením Sdružení pro státní knihovnické agentury (Association of State Library Agencies) a Divizí pro zdravotnické a rehabilitační služby knihoven (Health and Rehabilitative Library Services Division). V roce 1998 došlo ke sloučení sdružení s Kulatým stolem pro nezávislé knihovníky (Independent Librarians' Exchange Round Table). Státní knihovnické agentury (state library agencies) jsou organizace vytvořené (nebo pověřené) státní správou pro podporu knihovnictví

³² Český ekvivalent – „vysokoškolské knihovny“

³³ Český ekvivalent – „vědecké knihovny“

³⁴ Téměř 20% z celkového počtu členů ALA.

pomocí organizace a koordinace knihovnických služeb. Odborné knihovnické agentury (specialized library agencies) poskytují materiály a služby osobám, jejichž přístup ke knihovnickým službám je omezen z důvodu psychického nebo fyzického postižení. ASCLA vytváří síť těchto organizací a koordinuje jejich vzájemnou spolupráci [MACIKAS, 2010a, s. 389].

ASCLA publikuje čtvrtletní zpravodaj *Interface*³⁵, který obsahuje informace o aktuálních činnostech sdružení. Dále vydává monografie a stanovuje normy doporučené pro vykonávání knihovnické profese. Z nejnovějších titulů vydaných monografií uvedu jako příklad *Guidelines for Library Services for People with Mental Illnesses*. ASCLA každoročně vyhlašuje ceny za přínos ve vybraných oblastech činností. Např. *ASCLA/National Organization on Disability Award* je udělována knihovnické organizaci, která poskytuje vynikající služby pro osoby se zdravotním postižením [MACIKAS, 2010a, s. 390].

6.7 Sdružení pro vedení a řízení knihoven

Cílem sdružení LLAMA je podpora a vzdělávání současných i budoucích vedoucích pracovníků knihoven. S počtem přes 5 000 členů reprezentuje všechny typy knihoven. Hlavní oblasti zájmů jsou rozděleny do sedmi sekcí: Budovy a vybavení (Buildings and Equipment), Fundraising a finanční rozvoj (Fund Raising and Financial Development), Lidské zdroje (Human Resources), Knihovnická organizace a management (Library Organization and Management), Měření, hodnocení a evaluace (Measurement, Assessment, and Evaluation), Vztahy s veřejností a marketing (Public Relations and Marketing) a Systémy a služby (Systems and Services). Sdružení publikuje čtvrtletní magazín *Library Leadership and Management* (LL&M), blog *Leads from LLAMA*³⁶ a množství monografií. Z každoročně udílených cen představím cenu *John Cotton Dana Public Relations Award*, která patří mezi nejprestižnější ceny v rámci celé knihovnické asociace [DAUGHERTY, 2010, s. 3369-3372].

³⁵ Dostupný z WWW: <<http://ascla.ala.org/interface/>>.

³⁶ Dostupný z WWW: <<http://www.lama.ala.org/llamaleads/>>.

6.8 Sdružení pro knihovní a informační technologie

Toto sdružení bylo založeno v roce 1967 jako Divize informační vědy a automatizace (Information Science and Automation Division). V roce 2008 mělo přes 4 000 členů, mezi které nepatří pouze knihovníci, ale i odborníci z oblasti informačních technologií [PACE, 2010, s. 3293].

Prostřednictvím publikační činnosti, programů a konferencí poskytuje LITA informace a příležitosti ke vzdělávání a podporuje výzkum nejnovějších technologií v oboru knihovnictví a informační vědy. Současně se zabývá jejich vývojem, vytvářením a následnou aplikací do oblasti knihovnických služeb. LITA byla v roce 1995 první z knihovnických asociací, která zavedla formu elektronické komunikace. Nejvýznamnějším periodikem sdružení je *Information Technology and Libraries*³⁷ (ITAL). Mezi každoročně udílená ocenění patří např. *Frederick G. Kilgour Award for Research in Library and Information Technology* za výzkum knihovnických a informačních technologií. Sdružení pořádá vlastní konferenci s názvem *LITA National Forum*, která je velmi populární, stejně jako programy prezentované v rámci Výroční konference ALA [PACE, 2010, s. 3294-3296].

6.9 Sdružení veřejných knihoven

PLA se snaží o posílení veřejného knihovnictví a jeho přínosu společnosti, které slouží. Od svého založení v roce 1944 se rozrostlo na téměř 12 000 členů. Mezi základní cíle sdružení patří zdokonalení knihovnických služeb a jejich poskytnutí širokému spektru uživatelů. PLA se snaží efektivně reagovat na neustále se měnící podmínky společnosti a kultury, měnící se životní styl a na současné trendy ve vývoji informačních služeb. Usiluje o začlenění veřejných knihovnických služeb a využívání informačních technologií mezi přirozené aspekty každodenního života. Sdružení vydává několik významných publikací v oblasti rozvoje a řízení veřejných knihoven. Nejvýznamnějším informačním zdrojem PLA je časopis *Public Libraries*³⁸ vycházející šestkrát za rok. Jednou za dva roky se koná *PLA National Conference*, která nabízí mnoho výstav a programů zaměřených na oblast veřejného knihovnictví [WORTHINGTON, 2010, s. 4367-4370].

³⁷ Dostupný z WWW: <<http://www.lita.org/ala/mgrps/divs/lita/ital/italinformation.cfm>>.

³⁸ Vydáván od roku 1947. Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/pla/plapublications/publiclibraries/index.cfm>>.

6.10 Sdružení pro referenční služby knihoven

Sdružení RUSA má přes 5 000 členů. Členy se stávají knihovníci referenčních oddělení, bibliografové, administrátoři, specialisté na vývoj knihovního fondu ve všech typech knihoven a jednotlivci pracující ve vydavatelské a informační sféře. RUSA je organizována do šesti sekcí: Sekce obchodních referencí a služeb (Business Reference and Services Section), Sekce vývoje knihovního fondu a evaluace (Collection Development and Evaluation Section), Historická sekce (History Section), Sekce strojově podporované reference (Machine-Assisted Reference Section), Sekce referenčních služeb (Reference Services Section) a Sdílení a přístup ke zdrojům (Sharing and Transforming Access to Resources). RUSA vydává *Reference and User Services Quarterly*³⁹ (RUSQ), vědecký časopis publikující pravidelné rubriky a recenze referenčních a informačních zdrojů a odborných materiálů. Čtyřikrát za rok vychází elektronický informační bulletin *RUSA Update* [MACIKAS, 2010b, s. 4481-4484].

6.11 Sdružení pro knihovnické služby mladistvým

Hlavním zájmem YALSA je podpora knihovnických služeb určených mladým lidem ve věku od 12 do 18 let. Sdružení je tvořeno z více než 5 600 členů – pracovníků školních i veřejných knihoven, vydavatelů, studentů knihovnictví apod. Během pěti desetiletí své existence⁴⁰ bylo YALSA ovlivněno mimořádnými změnami ve společnosti, ve vývoji nových informačních technologií i ve vnímání poskytovaných služeb mladým lidem. YALSA se snaží zajistit kvalitnější a přístupnější knihovnické služby pro mladistvé ve všech typech knihoven a tím přispět ke zvyšování gramotnosti. Má zvláštní odpovědnost při evaluaci a výběru knih i materiálů v alternativních formátech [LEWIS, 2010, s. 5713].

Oficiálním časopisem sdružení je *Young Adult Library Services* (YALS), který poskytuje nejnovější informace z oboru a praktické rady [American Library Association, 2010aj]. Jako příklad projektů organizovaných sdružením uvedu *Teen Read Week*, který je zaměřen na rozvoj četby mezi mladými lidmi. Mezi každoročně udílené ceny patří např. *Edwards Award*, která oceňuje spisovatele za významný

³⁹ Dostupný z WWW: <<http://www.rusq.org/>>.

⁴⁰ V roce 1957 byla založena jako Divize pro služby mladistvým (Young Adult Services Division).

přínos literatury pro mládež, *Best Books for Young Adults* či *Fabulous Films for Young Adults* [LEWIS, 2010, s. 5717].

7 Závěr

Americká knihovnická asociace je svou velikostí a širokým rozsahem svých zájmů nejlivnější knihovnickou asociací na světě. Od svého založení v roce 1876 se vyvinula v profesionální organizaci se složitou strukturou jednotlivých asociací, knihovnických svazů a poboček. ALA vytváří prostor pro dialog a spolupráci mezi těmito asociacemi či institucemi a spolupracuje s nezávislými organizacemi obdobných zájmů na státní i mezinárodní úrovni. S téměř 70 000 členy z řad profesionálních knihovníků, informačních pracovníků, nakladatelů, knihkupců, ale i občanů se zájmem o rozvoj knihovnictví, vytváří vedoucí roli ve vývoji a propagaci knihovnických a informačních služeb. ALA udržuje určité standardy v knihovnictví, které jsou respektovány i federálními úřady a působí jako sjednocující činitel.

Organizační struktura asociace je tvořena komplexní sítí výborů, podvýborů, divizí, kulatých stolů, úřadů a dalších jednotek. Tento fungující systém zaměřen na širokou sféru aktivit asociace plně slouží v podobě podpory při plnění jejích cílů.

Hlavním cílem knihovnické asociace je poskytnout vedení v rozvoji, propagaci a zdokonalování knihovnictví a informačních služeb. Podporu knihovnické profese zajišťuje posílením vzdělávání pomocí akreditace knihovnických a informačních studijních programů na amerických univerzitách. ALA se snaží zabezpečit volný přístup k informacím pro všechny občany a je hlavním zastáncem knihoven a knihovníků při zprostředkování zaznamenaných vědomostí v jakékoliv formě. Usiluje o svobodnou a otevřenou informační společnost. Pravidelnou evaluací aktivit ve zmíněných oblastech činností dosahuje asociace potřebného pokroku.

Vzhledem k omezenému rozsahu práce nebylo možné pojednat o všech aktivitách knihovnické asociace. Ačkoliv byly vybrané aktivity ALA a jejích divizí pouze stručně charakterizovány, lze říci, že činnost této organizace pokrývá všechny aspekty knihovnictví a informační vědy na státní i mezinárodní úrovni. Je až obdivuhodné, že navzdory nejednotnému knihovnickému federálnímu zákonodárství USA, panuje mezi knihovnami všeho druhu pořádek a spolupráce. To je zásluhou především práce profesionálních knihovnických organizací a zájmových skupin, mezi kterými ALA bezesporu zaujímá čestné místo.

Seznam použité literatury

- ADCOCK, Donald C. 2010. American Association of School Librarians (AASL). In *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3. vyd. Boca Raton : CRC Press, c2010, s. 62-69. Dostupný komerčně také z WWW: <<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t917508581>>. ISBN 978-0-8493-9712-7.
- American Library Association. 2006. *Duties And Responsibilities Of The President, President-Elect And Immediate Past President* [online]. [2006] [2010-05-10]. Dostupný z WWW: <<http://ala.org/ala/aboutala/governance/alaelection/2009/2009election/presjobdescription.pdf>>.
- American Library Association. 2008a. *ALA Handbook of Organization 2008-2009*. Chicago : ALA, 2008. 251 s. ISSN 0084-6406.
- American Library Association. 2008b. *Code of Ethics of the American Library Association* [online]. [2008] [cit.2010-05-10]. Dostupný z WWW: <<http://ala.org/ala/aboutala/offices/oif/statementspols/codeofethics/Code%20of%20Ethics%20of%20th.pdf>>.
- American Library Association. 2009. *ACRL Strategic Priorities for 2009-2013* [online]. [2009] [cit. 2010-05-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/about/whatisacrl/strategicplan/priorities0913.pdf>>.
- American Library Association. 2010a. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Constitution and Bylaws. Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/aboutala/governance/constitution/index.cfm>>.
- American Library Association. 2010b. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. History. Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/aboutala/missionhistory/history/index.cfm>>.
- American Library Association. 2010c. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. What ALA does. Dostupný z WWW: <<http://ala.org/ala/membership/whataladoes/index.cfm>>.
- American Library Association. 2010d. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Personal Members. Dostupný z WWW: <<http://ala.org/ala/membership/memberbenefits/benefitspersonal/index.cfm>>.
- American Library Association. 2010e. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Council Composition and Charge. Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/aboutala/governance/council/index.cfm>>.
- American Library Association. 2010f. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. ALA and Chapter Relationship. Dostupný z WWW:

<http://www.ala.org/ala/mgrps/affiliates/chapters/chapterdocuments/alachapterrelationships.cfm>>.

- American Library Association. 2010g. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Member Initiative Groups. Dostupný z WWW: <<http://ala.org/ala/mgrps/mcoms/migs/index.cfm>>.
- American Library Association. 2010h. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Student Chapters. Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/mgrps/affiliates/chapters/student/studentchapters1.cfm>>.
- American Library Association. 2010i. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Offices. Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/aboutala/offices/index.cfm>>.
- American Library Association. 2010j. *American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. ALA Policy Manual. Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/aboutala/governance/policymanual/index.cfm>>.
- American Library Association. 2010k. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. History of Key Action Areas. Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/aboutala/missionhistory/keyactionareas/history/index.cfm>>.
- American Library Association. 2010l. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Key Action Areas. Dostupný z WWW: <<http://ala.org/ala/aboutala/missionhistory/keyactionareas/index.cfm>>.
- American Library Association. 2010m. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Diversity Brochure. Dostupný z WWW: <<http://ala.org/ala/aboutala/missionhistory/keyactionareas/morediversity/diversitybrochure.cfm>>.
- American Library Association. 2010n. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Equity of Acces. Dostupný z WWW: <<http://ala.org/ala/aboutala/missionhistory/keyactionareas/equityaction/equitybrochure.cfm>>.
- American Library Association. 2010o. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Education and Continuing Learning Brochure. Dostupný z WWW: <<http://ala.org/ala/aboutala/missionhistory/keyactionareas/educationaction/educationcontinuing.cfm>>.
- American Library Association. 2010p. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Library Bill of Rights. Dostupný z WWW: <<http://ala.org/ala/issuesadvocacy/intfreedom/librarybill/index.cfm>>.
- American Library Association. 2010q. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Introduction. Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/issuesadvocacy/intfreedom/librarybill/index.cfm>>.

z WWW:

<<http://ala.org/ala/aboutala/offices/ola/draftstrategicplan/introduction/introduction.cfm>>.

- American Library Association. 2010r. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Literacy Brochure. Dostupný z WWW: <<http://ala.org/ala/aboutala/missionhistory/keyactionareas/litaction/literacybrochure.cfm>>.
- American Library Association. 2010s. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. About the ALA Store. Dostupný z WWW: <<http://www.alastore.ala.org/about-us.aspx>>.
- American Library Association. 2010t. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Booklist. Dostupný z WWW: <http://www.ala.org/ala/aboutala/offices/publishing/booklist_publications/booklist/booklist.cfm>.
- American Library Association. 2010u. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Welcome to Book Links. Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/aboutala/offices/publishing/booklinks/index.cfm>>.
- American Library Association. 2010v. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. About ALA TechSource. Dostupný z WWW: <<http://www.alatechsource.org/about>>.
- American Library Association. 2010w. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Conferences and Workshops. Dostupný z WWW: <<http://ala.org/ala/aboutala/governance/annualreport/annualreport/conferencesandworkshops/conferencesandworkshops.cfm>>.
- American Library Association. 2010x. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. General Information. Dostupný z WWW: <<http://ala.org/ala/conferencesevents/upcoming/annual/generalinformation/index.cfm>>.
- American Library Association. 2010y. *Awards Manual of the American Library Association*. 18 s. Chicago : ALA, 2010. Dostupný také z WWW: <http://ala.org/ala/awardsgrants/awardgov/alaawardsmanual/2010_awards_manual_rev5.pdf>.
- American Library Association. 2010z. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Youth Media Awards. Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/aboutala/offices/pio/mediarelationsa/factsheets/youthmediaawards.cfm>>.
- American Library Association. 2010aa. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Justin Winsor Prize for Library History Essay. Dostupný z WWW:

- <<http://www.ala.org/ala/aboutala/offices/ors/orsawards/winsorjustin/winsorjustin.cfm>>.
- American Library Association. 2010ab. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Melvil Dewey Medal. Dostupný z WWW: <http://www.ala.org/template.cfm?template=/CFApps/awards_info/award_detail_home.cfm>.
 - American Library Association. 2010ac. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. ALA Recommends. Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/aboutala/offices/library/alarecommends/alarecommends.cfm>>.
 - American Library Association. 2010ad. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Awards & Grants. Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/awardsgrants/index.cfm>>.
 - American Library Association. 2010ae. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. ALA Scholarship Program. Dostupný z WWW: <<http://ala.org/ala/educationcareers/scholarships/allscholarships/index.cfm>>.
 - American Library Association. 2010af. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. General Scholarships. Dostupný z WWW: <<http://ala.org/ala/educationcareers/scholarships/allscholarships/index.cfm>>.
 - American Library Association. 2010ag. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. About ALCTS. Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/alcts/about/index.cfm>>.
 - American Library Association. 2010ah. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. About ALSC. Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/alsc/aboutalsc/index.cfm>>.
 - American Library Association. 2010ai. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Strategic Plan. Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/alsc/aboutalsc/stratplan/index.cfm>>.
 - American Library Association. 2010aj. *ALA : American Library Association* [online]. Chicago : ALA, [2010] [cit. 2010-05-10]. Young Adult Library Services. Dostupný z WWW: <<http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/yalsa/yalsapubs/yals/youngadultlibrary.cfm>>.
 - American Libraries Magazine. 2010. *American Libraries Magazine* [online]. Chicago : American Libraries Magazine, [2010] [cit. 2010-05-10]. About American Libraries. Dostupný z WWW: <<http://americanlibrariesmagazine.org/about>>.
 - CEJPEK, Jiří; KNEIDL, Pravoslav; ČINČERA, Jan; HLAVÁČEK, Ivan. *Dějiny knihoven a knihovnictví. 2., doplněné vyd.* Praha : Karolinum - nakladatelství Univerzity Karlovy, 2002. 247 s. ISBN 80-246-0323-3.

- DAUGHERTY, Robert Allen. 2010. Library Leadership and Management Association (LLAMA). In *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3. vyd. Boca Raton : CRC Press, c2010, s. 3369-3374. Dostupný komerčně také z WWW: <<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t917508581>>. ISBN 978-0-8493-9712-7.
- DAVIS, Mary Ellen K.; PETROWSKI, Mary Jane. 2010. Association of College and Research Libraries (ACRL). In *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3. vyd. Boca Raton : CRC Press, c2010, s. 358-373. Dostupný komerčně také z WWW: <<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t917508581>>. ISBN 978-0-8493-9712-7.
- GHIKAS, Mary. American Library Association (ALA). In *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3. vyd. Boca Raton : CRC Press, c2010, s. 70-87. Dostupný komerčně také z WWW: <<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t917508581>>. ISBN 978-0-8493-9712-7.
- KALKUS, Stanislav. Americké knihovnictví. *Bulletin SKIP*, 1999, roč. 8, zvláštní číslo, 20 s. ISSN 1210-0927.
- LANDOVÁ, Hana. American Library Association Annual Conference 2009. *Ikaros* [online]. 2009, roč. 13, č. 9 [cit. 2010-05-10]. Dostupný na WWW: <<http://www.ikaros.cz/node/5679>>. ISSN 1212-5075.
- LEWIS, Marjorie. 2010. Young Adult Library Services Association (YALSA). In *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3. vyd. Boca Raton : CRC Press, c2010, s. 5713-5718. Dostupný komerčně také z WWW: <<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t917508581>>. ISBN 978-0-8493-9712-7.
- MACIKAS, Barbara A. 2010a. Association of Specialized and Cooperative Library Agencies (ASCLA). In *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3. vyd. Boca Raton : CRC Press, c2010, s. 389-391. Dostupný komerčně také z WWW: <<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t917508581>>. ISBN 978-0-8493-9712-7.
- MACIKAS, Barbara A. 2010b. Reference and User Services Association (RUSA). In *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3. vyd. Boca Raton : CRC Press, c2010, s. 4481-4484. Dostupný komerčně také z WWW: <<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t917508581>>. ISBN 978-0-8493-9712-7.
- PACE, Andrew K. 2010. Library and Information Technology Association (LITA). In *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3. vyd. Boca Raton : CRC Press, c2010, s. 3293-3297. Dostupný komerčně také z WWW: <<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t917508581>>. ISBN 978-0-8493-9712-7.
- REED, Sally Gardner. 2010. Association of Library Trustees, Advocates, Friends and Foundations (ALTAFF). In *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3. vyd. Boca Raton : CRC Press, c2010, s. 374-376. Dostupný komerčně také z WWW:

- <<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t917508581>>. ISBN 978-0-8493-9712-7.
- ŠVEJDA, Jan; PLANKOVÁ, Jindra. 2003. Informační gramotnost. In KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online databáze]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003- [cit. 2010-05-10]. Systém. č.: 000002038. Dostupný z WWW: <<http://sigma.nkp.cz/cze/ktid>>.
 - TAIŠLOVÁ, Tereza. 2009. *Americká knihovnická asociace (ALA) : bibliografický soupis*. Praha, 2009, 12 s., Seminární práce pro předmět Bibliografické rešeršní služby.
 - TDKIV : Česká terminologická databáze z oblasti knihovnictví a informační vědy [online databáze]. 2003-. Praha : Knihovnický institut NK ČR, 2003- [cit. 2010-05-10]. Dostupný z WWW: <<http://sigma.nkp.cz/cze/ktid>>.
 - WALTER, Virginia A. 2010. Association for Library Service to Children (ALSC). In *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3. vyd. Boca Raton : CRC Press, c2010, s. 353-357. Dostupný komerčně také z WWW: <<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t917508581>>. ISBN 978-0-8493-9712-7.
 - WILT, Charles. 2010. Association for Library Collections and Technical Services (ALCTS). In *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3. vyd. Boca Raton : CRC Press, c2010, s. 341-352. Dostupný komerčně také z WWW: <<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t917508581>>. ISBN 978-0-8493-9712-7.
 - WORTHINGTON, Louisa; HUGES, Kathlessn. 2010. Public Library Association (PLA). In *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3. vyd. Boca Raton : CRC Press, c2010, s. 4367-4371. Dostupný komerčně také z WWW: <<http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t917508581>>. ISBN 978-0-8493-9712-7.

Seznam použitých obrazových materiálů

Obr. 1 Logo ALA.....	13
Obr. 2 Logo <i>American Libraries</i>	36
Obr. 3 Logo Výroční konference ALA 2010.....	37
Obr. 4 Logo <i>Midwinter Meeting 2010</i>	39
Obr. 5 Logo Stipendijního programu ALA.....	41

Seznam zkratek

AASL	Association for Library Collections & Technical Services (Sdružení pro knihovní sbírky a technické služby)
ALA	American Library Association (Americká knihovnická asociace)
ALA-APA	ALA-Allied Professional Association
ACRL	Association of College and Research Libraries (Sdružení univerzitních a vědeckých knihoven)
ALCTS	Association for Library Collections & Technical Services (Sdružení pro knihovní sbírky a technické služby)
ALSC	Association for Library Service to Children (Sdružení pro knihovnické služby určené dětem)
ALTAFF	Association of Library Trustees, Advocates, Friends and Foundations (Sdružení pro členy knihovnických správních rad, advokáty, přátele a patrony)
ASCLA	Association of Specialized and Cooperative Library Agencies (Sdružení odborných a kooperativních knihovnických agentur)
LITA	Library and Information Technology Association (Sdružení pro knihovní a informační technologie)
LLAMA	Library Leadership and Management Association (Sdružení pro vedení a řízení knihoven)
MIG	Membership Initiative Group (Skupina členských iniciativ)
PLA	Public Library Association (Sdružení veřejných knihoven)
RUSA	Reference and User Services Association (Sdružení pro referenční služby knihoven)
USA	United States of America (Spojené státy americké)
YALSA	Young Adult Library Services Association (Sdružení pro knihovnické služby mladistvým)

Seznam překladů

Český překlad	Originální název v angličtině
Divize informační vědy a automatizace	Information Science and Automation Division
Divize pro služby mladistvým	Young Adult Services Division
Divize pro zdravotnické a rehabilitační služby knihoven	Health and Rehabilitative Library Services Division
Etický kodex	Code of Ethics
Knihovnická listina práv	Library Bill of Rights
Kulatý stůl k zájmům podpůrného personálu	Library Support Staff Interests Round Table
Kulatý stůl k celoživotnímu knihovnickému vzdělávání	Continuing Library Education Network and Exchange Round Table
Kulatý stůl k historii knihovnictví	Library History Round Table
Kulatý stůl k sociální odpovědnosti	Social Responsibilities Round Table
Kulatý stůl k vládním dokumentům	Government Documents Round Table
Kulatý stůl k výměně etnických a multikulturních informací	Ethnic and Multicultural Information Exchange Round Table
Kulatý stůl k výstavám	Exhibits Round Table
Kulatý stůl ke knihovnám federálních a ozbrojených sil	Federal and Armed Forces Libraries Round Table
Kulatý stůl ke knihovnickým výzkumům	Library Research Round Table
Kulatý stůl ke vzdělávání v knihovnách	Library Instruction Round Table
Kulatý stůl pro gay, lesbickou, bisexuální a transgender menšinu	Gay, Lesbian, Bisexual, and Transgendered Round Table
Kulatý stůl pro mapy a geografii	Map and Geography Round Table
Kulatý stůl pro mezinárodní vztahy	International Relations Round Table
Kulatý stůl pro nezávislé knihovníky	Independent Librarians' Exchange Round Table
Kulatý stůl pro nové členy	New Members Round Table
Kulatý stůl pro video	Video Round Table

Kulatý stůl pro zaměstnanecké organizace	Staff Organizations Round Table
Kulatý stůl pro intelektuální svobodu	Intellectual Freedom Round Table
Národní institut informační gramotnosti	National Information Literacy Institute
Národní institut pro gramotnost	National Institute For Literacy
Národní koalice pro gramotnost	National Coalition for Literacy
Sdružení odborných a kooperativních knihovnických agentur	Association of Specialized and Cooperative Library Agencies
Sdružení pro členy knihovnických správních rad a advokáty	Association for Library Trustees and Advocates
Sdružení pro členy knihovnických správních rad, advokáty, přátele a patrony	Association of Library Trustees, Advocates, Friends and Foundations
Sdružení pro knihovnické služby mladistvým	Young Adult Library Services Association
Sdružení pro knihovnické služby určené dětem	Association for Library Service to Children
Sdružení pro státní knihovnické agentury	Association of State Library Agencies
Sdružení pro vedení a řízení knihoven	Library Leadership and Management Association
Setkání knihovníků	Convention of Librarians
Skupina členských iniciativ	Membership Initiative Group
Studentské skupiny	ALA Student Chapter Groups
Úřad pro akreditaci	Office for Accreditation
Úřad pro gramotnost	Office for Literacy and Outreach Services
Úřad pro intelektuální svobodu	Office for Intellectual Freedom
Úřad pro knihovnickou advokacii	Office for Library Advocacy
Úřad pro mezinárodní vztahy	International Relations Office
Úřad pro politiku informačních technologií	Office for Information Technology Policy
Úřad pro rozmanitost	Office for Diversity
Úřad pro rozvoj a nábor lidských zdrojů	Office for Human Resource Development and Recruitment
Úřad pro rozvoj ALA	ALA Development Office

Úřad pro styky s pobočkami	Chapter Relations Office
Úřad pro veřejné informace	Public Information Office
Úřad pro veřejné programy ALA	ALA Public Programs Office
Úřad pro vládní vztahy	Office of Government Relations
Úřad pro výzkum a statistiku	Office for Research and Statistics
Úřad vlády ALA	Office of ALA Governance
Ústava ALA	Constitutions & Bylaws
Výbor pro rozmanitost	Council Committee on Diversity
Výbory asociace	ALA Committees
Výbory rady	Council Committees
Vydavatelský výbor ALA	ALA Publishing Committee

Příloha

Originální znění zakládající listiny

Charter of 1879, (revised 1942)

Commonwealth of Massachusetts

Be it known, that whereas Justin Winsor, C. A. Cutter, Samuel S. Green, James L. Whitney, Melvil Dui, Fred B. Perkins and Thomas W. Bicknell, have associated themselves with the intention of forming a corporation under the name of the American Library Association for the purpose of promoting [the] library interests [of the country] *throughout the world* by exchanging views, reaching conclusions, and inducing cooperation in all departments of bibliothecal science and economy; by disposing the public mind to the founding and improving of libraries; and by cultivating good will among its own members, *and by such other means as may be authorized from time to time by the Executive Board or Council of the American Library Association*, and have complied with the provisions of the statutes of this Commonwealth in such case made and provided, as appears from the certificate of the President, Treasurer and Executive Board of said corporation, duly approved by the Commissioner of Corporations, and recorded in this office.

Now, therefore, I, Henry B. Peirce, Secretary of the Commonwealth of Massachusetts, do hereby certify that said Justin Winsor, C. A. Cutter, Samuel S. Green, James L. Whitney, Melvil Dui, Fred B. Perkins and Thomas W. Bicknell, their associates and successors, are legally organized and established as, and are hereby made an existing corporation under the name of the American Library Association, with the powers, rights, and privileges, and subject to the limitations, duties, and restrictions, which by law appertain thereto.

Witness my official signature hereunto subscribed, and the seal of the Commonwealth of Massachusetts hereunto affixed this tenth day of December in the year of Our Lord one thousand eight hundred and seventy-nine.

HENRY B. PEIRCE, Secretary of the Commonwealth

The original 1879 charter was modified in 1942, with modification approved by Henry F. Long, Commissioner of Corporations and Taxation of the Commonwealth of Massachusetts, on February 6, 1942. Additions to the original are indicated in italic, the single deletion is in square brackets [American Library Association, 2008a, s. 8].

